

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΑ 1922

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Χρονιά Β. — 'Αρ. 1-7

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Γενάρης 1923

ΑΔΕΡΦΟΥΛΑ

Τὸ θάνατο εἶχα μέσα μου σαράπη,
κ' οἱ κόσμοι τῶν ὀνείρων μου κομμάτια...
Μὰ ἦρθες 'Εσύ—παρηγορήτρο 'Αγάπη.

Τὰ λόγια σου ἁρμονία, ζωὴ τὰ μάτια.
Μὲ σέρνεις—μελλοθάνατο—μαζί σου
προσκυνητὴ στοῦ 'Θραίου τὰ παλάτια...

'Ω, μίλα μου καὶ χῆνε τῆς ψυχῆς σου
τὴν ἀπειρή ὁμορφιά, τὴν καλωσύνη,
κι' ὁ πόνοσ θὰ γλυκαίγη στὴ φωνή σου.

Κι' ἄφησε, ὦ ἀδερφοῦλα, στὴ γαλήνη
τῶν ἁδολῶν ματιῶ σου νὰ ξεχάσω
τὴ θλιβερὴ ζωὴ μου π' ἀργοσύνη...

ΝΙΚΟΣ ΠΑΛΛΗΣ

ΣΑ ΦΥΓΕΙΣ

'Ενα τραγοῦδι, μακρυνά
σὰ φύγεις μου θὲ νὰ σοῦ πῶ
τὴ θύμησή σου μέσα στοῦ σκοποῦ
καὶ τὴν ἀγάπη μου θὰ κλείσω.

Καὶ θὰ τὸ τραγουδήσω
καὶ τὴ φωνή μου ν' ἀπλωθῆ θ' ἀφίσω
μέσα στὴν κάμαρά μας τὴ φτωχή...

'Απ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο οἱ γειτόνοι
ἓνα πουλι θ' ἀκοῦν νὰ τραγουδᾷ,
νὰ κλαίει κι' ἀγάλια-ἀγάλια νὰ μερώνει
... καὶ πάλι ἀπὸ τὸ θρηῆνο ν' ἀρχινᾷ...
Νοέβρης 1922

ΚΩΣΤΑΣ ΗΛΙΟΥ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΠΟΥ ΞΥΠΝΑ

Τὸ πρωτοβρόχι ἐσήμανε τὸ τέλος τῆς γιορτῆς
ποῦ ἡ 'Ανοιξη τὴν ἄρχισε μὲ τόσην ὁμορφάδα
τὸ Καλοκαίρι ἐπέρασε· κι' ὁ θρηῆνος τῆς βροχῆς
καταχτήτης λὲς κι' ἀπλώσε παντοῦ τὴ σκοτεινάδα.

Οἱ στέγες τὸ τραγοῦδι τῆς μονότονα τὸ λέν.
Οἱ στεναγμοὶ τοῦ κήπου μου θ' ἀρχίσουνε πᾶ τὴν ὥρα
καὶ τὰ δέντρα, ποῦ ξέχασαν τὴ συφορᾷ, θὰ κλαῖν
τὴν πράσινή τους φορεσιά ποῦ θὰ ρημάξει ἡ μπόρα.

Κι' ὅμως ἐμένα ἓνα γλυκὸ τραγοῦδι μοῦ ξυπνᾷ
τὸ γλήγορο κι' ἀνέλπιστο χειμῶνιασμα ποῦ φτάνει
ἓνα τραγοῦδι ἀγάπη μου γεμάτο ἀπὸ χαρὰ
μέσ στὴν καρδιά ποῦ ὁ 'Ερωτας τὴν ἔχει ξετροελάνει.

Χίος

ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΟΪΖΟΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

I

Βιγλάτορας, τῆ ζήση μου μιὰ Μοίρα
τὴν παραστέχει. — Λοκητικὰ μὲ κλείνει
μὲς σὲ καστέλια νοερά, ποὺ λύνει
ἢ γνώμη τὰ φτερά καὶ μένει στεῖρα
χτυπιέται ὁ Νοῦς μαντάρεμά ἀπ' τῆ σφρα
τῆς Ἀνάγκης. Ἀπὸ ἡ καρδιά δὲν αἰνεί
τὸν ἀνθοσμία ἀπ' τῆς καρδιάς τὴν κοήνη
μὰ διπῆ μνέσκει μὲς στοῦ Νοῦ τὴν πύρα.
Κι ἂ συντρίμμα τῆς καρδιά; τὸ παλάτια
στοῦ πνεύμα ἀγνή τοῦ Φάουσι τρέμει μιὰ φλόγα,
— λάζος νὰ σκίσει τοῦ Ἀγγώστου τὰ πλάτια,
διπὰ νὰ πιεῖ στοῦ Ἀπόλυτου τὴ ρόγα.
Κλεισμένος τώρα στὰ νοερα Καστέλια
τῆς μοίρας μου γρικῶ κούφια τὰ γέλια.

Θεριστῆς 1922.

ΚΑΙΣΑΡΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΜΑΡΙΑ

Μαρία, τῶν ἀνθέων μεθάει τὸ ἄρωμα
στοὺς ἀσημένιους κήπους τοῦ Ἀποίλη.
Πέρα, στοὺς χλωμούς κάμπους, τὸ μονότονο
τονίζουνε τραγοῦδι τοὺς οἱ γρούλοι.

~*~*~*~

Πάνου ἀτ' τῆς λίμνης τὰ νερά τὰ κίνητα,
κεχοιμαρένια στάθηκε ἡ Σελήνη.
Ἄκου τὰ ἠδόνι πὸς λαλεῖ στ' ἀγιοκλήμα,
μὲ, στὴ βαθειὰν, ἀσάρευτη γαλήνη.

~*~*~*~

Μαρία, γὰ ἡ χρυσὴ τοῦ ὄνειρου ἡ γόνδολα
στὴν ἀσημένια λίμνη μὰς προσμένει,
πρὸς τὸ νησί τῆς Χίμαιρας νὰ πλεύσο με,
μὲ κρίνα ὄχρα καὶ ρόδα στολισμένοι.

Ἀθήνα 1)2)22

Γ. ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ

ΤΗΣ ΚΟΠΕΛΛΑΣ Ο ΥΠΝΟΣ

Στὸ γρασίδι γεωμένο φιλιτισένιο κορμὶ
ἀναπάλλει στὸν ὕπνο ζωντανὸ γιασεμὶ
Ροδοφύλλια ἔχει σπείρει τὸ λιποῦρι στὴν ὄψη
πρὸς τολμᾶ, πρὸς μπορεῖ τέτιον ὕπνο νὰ κόψει ;
Τὸ κεφάλι ἀκουμπᾶει σὲ χρυσάφι χυτὸ
ξανθομάλλια φεβγάτα ἀπὸ πανι ριγωτὸ
Καὶ τὰ χέρια ἀπλωμένα — ὦ ! μὲ θεῖα ἀγκαλιά ! —
καὶ θεὸς ὁ ποὺ θὰ γείρει σὲ μιὰ τέτια ἀπλωσιά.

Σὰ σκασμένο ἓνα ρόδι κιμιζένιο τὰ χεῖλι
ποὺ γελίεσαι, τὸ παίρνεις γιὰ κεράσι τ' Ἀποίλη
Τάχα λὲς κοπελλιὰ μου ὁ λυράρης νὰ φταίγει
σὰν περνᾶ καὶ « κερά μου πεθαίνω » σοῦ λέγει ;
Λιγωμένα ἀπ' τὴ ζέστα χύμου γέρονουν καὶ τᾶθια
σὰν καρδιές πληθερὰ ποὺ τὶς δέρονουνε πάθια.
Νά ! σαλέβουν τὰ φύλλα σταλωμένο κορμὶ
ὁ λυράρης προβαίνει ὅλος νιάτα κι ὀρμη

Σταματᾶ, τὴν κυττάζει μὲ φλογάτη ματιὰ
τοῦ θαμπώνουν τὰ μάτια καὶ χτυπᾶ του ἡ καρδιά
Σὲ μιὰ πάλη κρατιέται κι ὁ ἀγῶνας γερός
νικητῆς βγαίνει ἐκεῖνος ἀπ' τὸ πάθος ἐμπρὸς
Τὰ χτυπήματα ἀνίγει τῆς φτωχῆς τοῦ καρδιάς
τὶς χαλάστρες τὶς φλόγες σβύνει ἐφτὺς τῆς ματιᾶς
Καὶ σταβρώνει τὰ χέρια μὲ θλιμμένη τὴν ὄψη.
Πρὸς τολμᾶ, πρὸς μπορεῖ τέτιον ὕπνο νὰ κόψει ;

Σάμος

Σ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

ΣΟΝΕΤΤΟ

Στὸ γαληνὸ τὸ μεσονύχτι
ἀργὰ τὸ σήμαντρο σημαίνει...
γιὰ τὸ φτωχὸ γλυκὸ μου σπίτι
τὴ νοσταλγία μου πληθαίνει.

~*~*~*~

Χριστούγεννα ! παρθένα Μάνα.
γέννησε ἀπόψε τὸ Χριστὸ
καὶ προσκαλεῖ γλυκὰ ἡ καμπάνα
στὴν ἐκκλησιὰ κάθε πιστό.

~*~*~*~

Σῦρτε γονιοὶ μὲ τὰ παιδιὰ σας
καλόκαρδοι στὴ λειτουργιὰ,
χαρούμενη νᾶν ἡ καρδιά σας.

~*~*~*~

Ἐγὼ μονάχος δάκρυα χύνω
σὰν ἄγνωρος στὴν ξηνητιὰ
κλεισμένος καὶ βουβὸς θὰ μείνω.

Σ. Β. ΓΛΑΡΟΣ

ΟΙ ΩΡΕΣ

Σὰν τὰ πουλάκια φεύγετε στὸ Μπάτη,
Αἰώνιες ὄρες γλυκοθῶρες,
μὲ τὰ φτερά βαρεῖα καὶ μπόρες
καὶ χάρες πλάνες τὴν ποδιὰ γιομάτη.

~*~*~*~

Μὰ οὔτε γρονάτε πίσω σας τὴν πλάτη
ποὺ σᾶς γελῶνε νικηφόρες
οἱ νιές κι' ἀτέλειωτές σας κόρες
χαλόντας τὸ χτισμένο σας καλάτι.

~*~*~*~

Κι' ἐρχοῦστε πάλε καὶ γενοῦστε ἐγγόνια
καὶ φεύγετε ξαναγεννητρες
παιδοῦλες καὶ μᾶλλον αἰώνια.

~*~*~*~

Σ' ἓνα μονάχα, Ἐμένα, μὲς στὴ γύρα,
δὲν ξαναφέροντε τὶς φῦτρες
κι' ὅθε διαβαίνετε, κλείτε τὴ θύρα

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΡΗΣ

ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

Χθὲς τοῦ Ἥλιου αἱ ἐκτίνες τὰ κλαρόκια σου ἐγγίσαν
μὲ τὸ γέλοιο τῆς Ἀγάπης, μὲ τῆς θέρης τὸ φιλι
Καὶ στοῦ Ἐρωτος τὴν ζάλη τώρα πάλι σοῦ ἠαρίσαν
νυφικιάτικη πορφύρα καὶ βασίλισσας στολή.

Σὰν νυφούλα ζηλεμένη σ' ἀντικρούσοιμεν ἐμπρὸς μας.
— τοῦ καίμου μας κατακλείδα καὶ κουφή παρηγοριά —
Σὺ, τὸ φωτῶστεφανόν μας τῶν ἐλπίδων ξαναδός μας,
τὰς ἀλλοτινὰς χιμαῖρας, τῶν ὀνείρων τὴν θωριά....

Δρόσιζε μὲ τὴν σκιά σου τῆς καρδιάς μας κάθε πόνο,
ποὺ τὰ ψέμματα τοῦ Κόσμου δὲν μᾶς γιάτρευσαν ποτὲ.
Καὶ μὲ τῶμορφο τ' ἀηδόνι, ποὺ πετᾶ στοὺς κλώνους μόνο
γίνετε τα δυὸ σας πάλι τῆς χαρᾶς διαλαληταί !

Ἰανουάριος 1916

ΝΙΚ. ΜΑΚ.

ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΒΡΑΔΙΑ

Παθιάρικο, ζουλόφτονον απόψε τὸ φεγγάρι
ζουλεύοντας τὴ χάρη σου δὲ θέλησε νὰ βγῆ
κ' ἔτσι φωτίζεις μόνη σου τ' ὀλόμαντρο περιγιάλι
σὰν ἄστρο πὸν κατέβηκε καὶ περπατεῖ στὴ γῆ.
Τὰ φύκια τ' ἀφροφίλητα σὲ κλάμματα ξεπούνε
γιατὶ φουροτούνα τάδιωξεν ἔδῳ στὴν ἀμμουδιά
καὶ λίγη φουσκοθαλασιὰ τὰ δόλια καρτερούνε
μὲ κίματα νὰ σμιζοῦνε νὰ πάρουνε φιλιά.
Ἔλα νὰ γείρουμε σ' αὐτά, γλωμὸ λευκὸ μου λίριο!
Κάθε φροντίδα, σκέψη σου, ἄς πάρη ἢ σκοτεινιά.
Ἐξάσσε λίγο τῆς ζωῆς τ' ἀμέρευτο μαρτύριο
κι' ἄς σμιζοῦμε τὰ στόματα χωρὶς καμμὶ μιλιά.

Σαλονίκη

ΓΙΑΝΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΠΡΙΝΑΡΗ

ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΖΗΣΗΣ

(Ἐπίλογος)

...Τρέχει μιὰ σταμάτα. Φτάνει στὴν ἄκρια τραβιέται. Ἄξαφνα στέκεται σκεφτικιά.—Φοβάται;—Μα ἔφυγε μὲ τὴν ἀλόραση: τάχτηκε στὸ γκρεμὸ καὶ τὸ τάμμα γλήγορα—ἀργὰ ξωφλιέται!... Δὲ μπορεῖ νὰ ξαναγυρίσει ὁ μαγνίτης τοῦ γκρεμοῦ τὴν τραβῆ.

Σταμάτα. Ρίχνη μιὰ μοτιὰ παντοῦ. Σούρολο! Ὁ οὐρανὸς κατοράνι πῆσα δὲν εἶν' ἀργὰ πὸν θὰ ξεσπάσει σὲ μπόρες. Ἀστραλὲς, σὰ σπαθιὲς, στὸ σκοτάδι ἀστράφτουν. Βροντὲς συγκλονῶν τὸν ἀέρα. Ὁ Βορριάς θερίζει. Ἡ θάλασσα λυσσομανῆ...

Σκίφτει, βάνει ἀφτί, ἀερογιέται. Πῶ μουγγροῦ! Εἶν' ἢ Ἄβυσσο. Συλλογιέται μιὰ στιγμή. Ποῦ βοίσκεται;—Στὸ χεῖλι τῆς Ἄβυσσου!—

Τὰ μουγγροῦ τὰ ταραζοῦν. Δὲ βαστά. Σπᾶ σὲ κλάμματα, σὲ φωνὲς, σὲ κραβγὲς. Στὰ χαρένα ὄμως. Ὁ ἀγέρας τις παρμαζώνει καὶ τις φέρνει στ' ἀνοιχτὰ σὶ μοιρολόγια... Κάνει νὰ φύγει. Δὲ μπορεῖ ἕνα χέρι τὴ βαστᾶ σφιχτὰ...

Ποῦ βοίσκεται; Βλέπ' ὄνειρο; Εἶν' ἀφτὴ ἢ ἀδυναμιὰ πὸν νιφθ' ὁ ἄνθρωπος στ' ὄνειρατα; Μὴν ὁ μάβρος πέπλος πὸν τὴν περιτυλίγει εἶν' ἢ σκηνὴ πὸν ξετυλίγονται τὰ ὄνειρατα;... Ὁχι, δὲ μπορεῖ μ' ἀνοιχτὰ μάτια νὰ νειο βεταί. Εἶνε πραγματικότητα; Βοίσκεται στὸ χεῖλι τῆς Ἄβυσσου!...

...Θαροῦνεται γιὰ μιὰ στιγμή. Πέρνει μάχνα. Καὶ μιὰ, ξεσφεντονίστα στ' ἀδιανό!...

Καὶ νὰ ὁ οὐρανὸς ξεσπᾶ οἱ καταρράχτες του ἀνοίγουν, ρίχνουν τὸ «γερὸ» στὸ ταξειδιάρικο κορμί. Οἱ ἀστραλὲς τοῦ φέγγουν τὸ δρόμο. Κ' ἡ θάλασσα χτυπᾶ τὶς χορδὲς τῆς λύρας τῆς—τοῦ βράχου—μὲ τὰ δ' ἰχτυλά τῆς;—τὶ κύμματα—καὶ παίζει τραγοῦδι' ἀποχωρισμοῦ.

Ὁ ἥλιος καὶ σήμερα πρωῖ, χαρούμενος προβάλλει. Μὰ ξάφνου γίνεται γλωμὸς σβιέται ἢ πρώτη λαμπὴ του.

—Ἐγιν' ἐκλειψη;—Ὁχι. Ἐκεῖ πὸν; ἐκλυοῦσε στὴν ταχτητὴ τροχιά του, κάτου, στὰ πόδια τοῦ γοκμοῦ ἕνα κορμί ἀγναντέβει, πὸν ἀπάνου του ἀτρόσκλητα κοράκια στήσανε βασιλικὸ τραπέζι.

Τὸ κῆμα τόρα ἤσυχο, ἀφροστεφανωμένο δίνει τὸ «στερνὸ φιλι» στὸ φτωχὸ σωματάκι. Ὁ ἀγέρας, ἡμερος κι ἀφτὸς σήμερα, παίξει μὲ τὰ ξέπλεγα ξανθὰ μαλλιά...

Ὁ ἥλιος ἐχλώμιασε. Ἐχλώμιασε στ' ἀντίκρουσμα τοῦ ναβαγοῦ τῆς ζήσης, πὸν ὁ ξιφίας τῆς ὁμορφῆς θεᾶς τρίτυσε τὸ καράβι π' ἔφερε τὴ φτωχικὴ καρδιά του.

Τὸ βράδι βράδι, φάνηκε τ' ὀλόχουσο φεγγάρι, κι ἀγνάντεψε κι ἀφτὸ τὸν ἀγνωστό του ναβαγο. Σπλαχνίζεται ἀφτόνε καὶ γιὰ καντῆλι στὸ κρυφὸ ἐκεῖνο μνηματάκι προσφέρει τὸν ἑαυτὸ του...

ΚΛΗΡΑΣ ΜΠΑΘΕΡΙ

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ

ΣΑΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ἀλήθεια, τὴ θυμάσαι πάντα τὴν ἀνοιξιὰτικὴ ἐκείνη βραδιά; ὦ! ναι, ἀπὸ τότες τρία σχεδὸν χρόνια περάσανε. Πρωτογνωριστήκαμ' ἕνα βράδι στὸ Παλιὸ μας τὸ Φάληρο, τὴν ὥρα, πὸν τὸ λαμπερὸ ἀστέρι τῆς μέρας, ἔφευγε, πηγαίνοντας νὰ φωτίσει κι' ἄλλους κόσμους, νὰ χαρίσει καὶ σ' ἄλλους τὰ μάγια του, νὰ δώσει καὶ σ' ἄλλους τὴ χαρά, τὴ γλυκιά τὴ ζωὴ. Θυμάσαι, μὲ τί πανώρια χρώματα εἶχε ντυμένη τὴ γῆ μας; Λὲς πὸς ξεπιτήδες, γιὰ μᾶς, τίς εἶχε φορέσει μιὰ πρωτόφαντὴ καινούργια φορεσιὰ.

Ξένιαστη τότες ἤμουνα παιδοῦλα καὶ μοῦ φαινόσαντε, τὸ θυμάσαι; ἄχ! ὅλα σαν ἕνα γλυκὸ ὄνειρο, πὸν μοῦ πλημμύριζε τὴν ψυχὴ χαρὰ—τρελὴ χαρὰ. Καὶ τότες ἐκεῖ πὸν ζοῦσα μέσα στὸ πέλαγο, μιᾶς παιδικῆς χαρᾶς, γιομάτης ἀφροντισιά, πὸν ἡ ζωὴ μου κυλοῦσε σὰν ἕνα ἥρεμο πταυμάκι ὦ! ναι, τότες, γνώρισα Σένα. Ἡ καρδιά σου—ἀγάπη. Τα γαλανὰ σου μάτια—θάλασσα εὐτυχίας.

ὦ! Ἐκείνη ἢ ἀνοιξιὰτικὴ βραδιά. Τ' αὐτιά μου θαρρεῖς πὸς ἀκοῦνε ἀκόμα τὴ γλυκιά μουσικὴ τῆς λολιᾶς σου. Τα χεῖλη μου θαρρεῖς εἶνε ἀκόμα ροδισμένα ἀπὸ τα τρελλι φιλιά, πὸν ξαπλωμένοι στὴ δροσάτη ἀμμουδιά, μοῦδινε.—Τρελὴ παιδοῦλα δὲ μπόρεσα νὰ νιώσω τὴν εὐτυχία πὸν κρατοῦσα στα χέρια μου, δὲ μπόρεσα νὰ νιώσω τὴ μεγάλη ἀγάπη πὸν μοῦ χάριζες. Ἡθελα νάμαι λεύτερη, νάμαι ξένιαστη, μακριὰ ἀπὸ τοὺς πόνοους καὶ τίς θλίψεις τοῦ μικροῦ μας Θεοῦ. Μὰ πόσο γελάστικα! Ἐδιώξα τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν ξενιασιὰ, καὶ νὰ, τόρα πὸν μὲ πόθο τὴ νοσταλγῶ!.. Αἰστανόμαι τὸ μεγάλο κακὸ ποῦκανα στὸν ἑαυτὸ μου, τόρα, πὸν μὲ σκεπάσανε οἱ πόνοι, οἱ μεγάλες θλίψεις τῆς ζωῆς. Τὸ τρελὸ γέλιο, πὸν πάντα στὸ πρόσωπό μου θαρρεῖς ἦταν' ἔτοιμο νὰ ξεσπάσει, σβήστηκε, ἴσως; μιὰ γιὰ πάντα, κ' ἔδωσε τὴ θέση του, στὴ θλίψη π' ἔχουνε οἱ ψυχὲς πὸν πονοῦν. Τίποτ' ἄλλο πιά, ναι, τίποτα δὲν ὑπάρχει ἀπ' τὴν παλιά, τὴ χαρούμενη καὶ ξένιαστη ἐκείνη ζωὴ. Μονάχα κάποτε, σὰν ἄστρο φωτεινὸ, μιὰ εἰκόνα, γλυκιά θύμιση, προβάλλει στὴ σκέψη μου, πλημμυρίζοντας ὅλο μου τὸ εἶνε μὲ μιαν ἀνείπωτη εὐτυχία. Εἶνε τὸ Μαγιάτικο ἐκεῖνο βράδι, πὸν στὴ δροσάτη ἀμμουδιά, κρατοῦσα στὴν ἀγκαλιά μου ἕνα ὀλόχουσο κεφάλι, στεφανωμένο μὲ τίς ἀργυρό/ροζομες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ, καὶ πὸν ναρκωμένη, ἀκονγα τὸ κύμα τραγοιδώντας νὰ κυλάει, μὲ ρυθμικὸ φλοῖσβο στὴν ἀμμο, κ' αἰστανόμουνα νὰ πετῶ, μὲ τὸ ἕλαφρὸ ἀ-ράκι, στὰ παλάτια τῆς εὐτυχίας.

Φεύγουνε, ναι... Εἶνε περασιμένα, εἶνε ἢ εὐτυχισμένη μου ἢ ζωὴ πὸν δὲ θὰ ξαναρθεῖ. Μὰ δὲ χάνουνται!. Μένουνε βαθιὰ στὴν ψυχὴ χαραγμένα, γιὰτὶ ἀφήσανε χρυσὲς σελίδες εὐτυχίας, τίς πιὸ γλυκὲς στὸ βιβλίον τῆς ζωῆς μου.

Ναί φεύγουνε, μὰ δὲ χάνουνται.

Ἀθήνα 1923

ΡΑΔΟΥ ΧΑΤΖΗΝΑΣΗ

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Στὸν ἀγαπημένο μου τὸ ΣΤΡΑΤΗ τὸ ΔΟΥΚΑ τὸ διαλεχτό μου τὸ φίλο.

(Συνέχεια ἔπο το προηγούμενο)

Μείναμε σύμφωνοι νὰ κάνουμε οἰκονομίες, νὰ μαζέψουμε κάποιο μικρὸ ποσό, καὶ νὰ τραβήξουμε γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὅπου ἐλπίζαμε νὰ βροῦμε καλύτερη τύχη. Γράφανε τότες οἱ φημερίδες πὼς ἡ Ἑλλάδα μετὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1912—1913 ὄχι μονάχα μεγάλωσε μὰ καὶ πλούτινε, ἀφοῦ οἱ χώρες ποὺ πῆρε ἦσαν ὅλο πλοῦτος. Μὲ τέτοιες σκέψεις στὶς ψυχές μας ξαναρχίσαμε τὴ δουλιὰ—εἶχα γίνεи κ' ἐγὼ ὀλίγετα καλὴ—μὲ πιότερη ὄρεξη καὶ σ' ἓνα χρόνο μέσα, ποὺ τὸν περάσαμε χαρούμενα καὶ ἀληθινὰ εὐτυχημένο, μπαράκαμε γιὰ τὸν Περαία. Ἐκεῖ νοικιάσαμε μιὰ καμαρίτσα, ὅπως στὴν Ἀλεξάνδρεια, καὶ προσπαθήσαμε νὰ βροῦμε καμιὰ δουλιὰ προσωρινὰ ὡς ὅτου δοῦμε τὸν κόσμο καὶ μπορέσουμε νὰ ἐγκατασταθοῦμε κάπου ὀριστικά. Ἐγὼ βρήκα γιὰ τὸ ἑαυτὸ μου ἓνα κατάστημα ὅπου ἄρχισα νὰ δουλέψω ὡς πωλήτρια ρούχων, κ' ὁ Πέτρος τότε σ' ἓνα πότε σ' ἄλλο μαγαζὶ δούλεβε χωρὶς ὅμως νὰ μπορέσῃ καὶ μείνει πουθενὰ μόνιμα. Ἀφτὸ βάσταξε τρεῖς τέσσερις μῆνες ὡς ὅτου μιὰ μέρα δὲ φάνηκε καθόλου. Ἀνησύχησα μὴν ἔπαθε τίποτα, μὰ οὔτε μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μου πὼς μποροῦσε νὰ μ' ἀφήσει ἔτσι μονάχη μέσα στοὺς πέντε δρόμους. Νὰ ὅμως ποὺ τὰ πράματα μοῦ πλανέ πὼς ἦμουνα μονάχη, ἔρημη, ἐγκατελειμένη, χωρὶς νὰ ξέρω τὸν κόσμο χωρὶς νὰ ἔχω μιὰ βάση γιὰ νὰ στηριχθῶ καὶ παλέψω στὴ ζωὴ, ποὺ φαριδιὰ πλατιὰ μοῦ ἀπλωνώτανε καὶ ποὺ ἡ ἀνάγκη ἀφτῆς τῆς ὑπαρξῆς μου μὲ ὑποχρέωνε νὰ τὴν ἀντιμετωπίσω. Κάθε μέρα ἔκλαιγα ὡς ποὺ σὲ εἴκοσι μῆνες ἀπάνου ἀρρώστια. Ἡ σπιτονοικοκυρά, μιὰ ἐλεεινὴ γυναῖκα, πῆγε ἀμέσως στὴν Ἀστυνομία καὶ κατάδωσε πὼς ἔχω μιὰ κολλητικὴ ἀστένεια—χιτικὴ—καὶ πρέπει νὰ με πάρουνε ἀφοῦ δὲν ἔχω κανένα, καὶ δὲν ξέρω πόσα ἄλλα εἶπε, ποὺ ἀνάγκασε τὴν Ἀστυνομία νὰρθεὶ καὶ νὰ με πάρει. Μὲ πῆγανε σ' ἓνα νοσοκομεῖο, στὸ Δημοτικὸ, ποὺ μὲ τὴν καλὴ φύση τὴν περιποίησῃ θὰ μὲ στέλνανε στὸν ἄλλο τὸν κόσμο ἂν ὁ ὀργανισμὸς μου δὲ νικῶσε καὶ γιὰ τὴν κακὴ μου τὴ μοῖρα μὲ ξαναφέρνε στὸν κόσμο δίνοντάς μου γιὰ λίγα χρόνι' ἀκόμα τὴν ὑγεία μου. Βγήκα λοιπὸν ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο μὲ τὴν ἀλλαξά, τὰ ρούχα ποὺ φοροῦσα καὶ τραβήξα στὸ σπίτι μου γιὰ ν' ἀλλάξω καὶ ξαναβροῦ λίγο τὴν ἡσυχία μου. Ποιὸς ξέρει, εἶχα μέσα μου καὶ τὸν κρυφὸ τὸν πόθο μὴν μπορεῖ νὰ γύρῃσῃ ὁ Πέτρος καὶ νὰ τὸν βροῦ ἐκεῖ νὰ μὲ περιμένει μὲ τὴ γλυκιά του τὴν ἀγκαλιά. Μὰ, ἀλίμονο, ἀντὶ τῆς εὐτυχίας βρήκα τὴν πιὸ μεγάλη συμφορὰ, ποὺ μποροῦσε νὰ φανταστῇ κεφάλι ἀνθρώπινο. Στὴν κάμαρά μου μαθαίνω πὼς ὁ Πέτρος δὲν φάνηκε καθόλου, πὼς τὸ δωμάτιο μου νοικιάστηκε σ' ἄλλονε καὶ πὼς τὸ μπουῖλο μου μὲ τὰ ρούχα τὸ κρατεῖ ἡ σπιτονοικοκυρά γιὰ ἐνέχειρο ἀπέναντι στὸ νοῖκι ποὺ τῆς χροστοῦσα. Καὶ νᾶμαι χωρὶς πεντάρα στὴν τσέπη, χωρὶς ρούχα, νησιτικιά, ἔρημη καὶ σκότινη, μέσα σὲ μιὰ πόλη ποὺ δὲ γινώριζα κανένα.

Σκέφτηκα τὸ κατάστημα, ποὺ ἐργαζόμουνα μπορεῖ ἐκεῖ κατὶ νάκανα. Μὰ σὰν πῆγα ὁ παλιὸς ὁ ἀφεντικὸς μου μὲ πληροφορήσε πὼς δὲν ἔχει τώρα θέση γιὰ μένα γιὰτὶ στὴ θέση μου ἔβαλε μιὰν ἄλλη. Ἀρχισα νὰ κλαίω, νὰ τὸν παρακαλῶ, νὰ τοῦ ἐκμυστηρεψτῶ ὅλη μου τὴν κατάσταση. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτανε νὰ μὲ πάρῃ ἰδιαίτερα, νὰ μοῦ ψυθιρίσει πρότασες πρόστυχες καὶ μάλιστα νὰ θελήσῃ νὰ βάλῃ χέρι ἀπάνω μου. Ἐξαγοιώθηκα. Δὲ σκέφτηκα τίποτα. Τοῦδωσα μιὰ στὰ μοῦτρα καὶ πετάχτηκα ὄξω στὸ δρόμο. Ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή οἱ δρόμοι ἦτανε τὸ σπίτι μου. Πῆγα στὸ ἓνα μαγαζὶ, πῆγα στὸ ἄλλο ζητιανέβοντας μιὰ δουλιὰ, μὰ πουθενὰ δὲ βρήκα. Κανεὶς δὲν ἔδινε μπιστοσύνη στὸ ἄτομό μου, στὰ παλιόρουχα ποὺ φοροῦσα, ποῦτανε καταξαρνοκλασμένα ἀπὸ τὸν κλί-

βανο τοῦ νοσοκομεῖου καὶ στὸ κίτρινο, χτικιάρικο πρόσωπό μου. Καὶ τὸ βράδι ἔφταξε ἄγριο τρομερὰ. Πεινοῦσα τρομερὰ καὶ μέσα στὴν ἀτελεισία μου, μοῦ κάπνισε νὰ πλησιάσω ἓνα γεροντάκο καλοντυμένο καὶ νὰ τοῦ ζητήσω νὰ μοῦ δώσῃ κατὶ γιὰ νὰ φάγω. Μοῦ ῥιξε μιὰ ματιὰ ἐξεταστικὴ ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὴν κορφή καὶ χωρὶς νὰ μιλῆσῃ καθόλου μοῦδωσε δυὸ δραχμὲς. Τὶς ἔσφιξα στὸ χέρι μου καὶ ἀπ' ἓνα μπακάλι γιόμισα τὴν κοιλιὰ μου φομότυρο. Σὰν ἔφαγα καὶ πῆρα λίγες δυνάμεις, τραβήξα γιὰ τὴν ἀκρογιαλιά, ὅπου κάτω ἀπὸ κατὶ παλιὲς κάσες μὲ σκέπασμα τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ, πέρασα τουρτουρίζοντας, χωρὶς σκεδὸν καθόλου νὰ κοιμηθῶ τὴ βραδιά μου. Τὸ πρωτὶ ὁ βῆχας μου ξαναδυνάμωσε καὶ ἄρχισα νὰ φοβᾶμαι μὴ μοῦ ξανάσθῃ ἡ ἀρρώστια καὶ τότες ἀλίμονό μου. Ἀνοίξανε τὰ μαγαζιά καὶ ὅλος ὁ κόσμος πῆγαινε στὶς δουλιές του καὶ ἐγὼ μονάχη, ἀμοιρη μεστὸν κόσμο δὲν εἶχα πουθενὰ νὰ πάω, πουθενὰ ν' ἀκουμπίσω. Ὡ! πόσο ἡ μέρα κείνη μοῦ φάνηκε φοιχτή! Ὅλος ὁ κόσμος μοῦ φαινότανε χαρούμενος, ὅποιονε κ' ἂν ἔβλεπα τὸν ἐφανταζόμουνα ἐφτυλισμένο καὶ μονάχα στὸν ἑαφτό μου ἔβλεπα τὴ δυστυχία. Ἀπορῶ πὼς δὲν ἔχασα τὸ μυαλό, ποὺ μακάρι νὰ τόχανα καὶ νὰ μὴν ἦξερα οὔτε τὶ κάνω οὔτε τὶ μοῦ κάνουνε. Ὅλη τὴ μέρα σὰν καὶ χτὲς, πῆγα πάλε ἀπὸ μαγαζὶ σὲ μαγαζὶ μπάς καὶ βροῦ πουθενὰ κάποια σωτηρία. Στάθηκε ἀδύνατο. Τὸ βράδι ἐκεῖ ποὺ περπατοῦσα ἀνάμεσα στὶς κάσες τῆς ἀκρογιαλιᾶς, πεινασμένη, ἐλεεινὴ, ἓνας χωροφύλακας μὲ σταματάει, μ' ἐξετάζει, καὶ σὶν ἔμαθε πὼς εἶμαι μονάχη χωρὶς κανένα μὲ πῆγε στὸ Τμήμα. Ἀπὸ κεί στὴ διέφυση τῆς Ἀστυνομίας ὅπου μὲ βάλανε σ' ἓνα δωμάτιο ποῦσαντε, κ' ἓνα δυὸ ἄλλες γυναῖκες. Τὸ πρωτὶ μᾶς ἐπιθεώρησε ὁ γιατρός καὶ, ἂν καὶ, ὅπως μοῦπε, δὲν εἶχα τίποτα ἐπρεπε νὰ πάω στὸ νοσοκομεῖο γιὰ νὰ μὲ κητάξουνε καλύτερα. Μᾶς ἀνεβάσανε στὸ νοσοκομεῖο τῆς Ἀθῆνας στοῦ Συγγροῦ κ' ἐκεῖ μὲ ἄλλες στρατιωτικὸς γιατρός τοῦ νοσοκομεῖου.

Κ' ἔτσι, ἓνα πρωτὶ νᾶμαι πάλε, γιὰ δέφτερη φορὰ νὰ βγαίνω ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, μὲ τὴ διαφορὰ ποὺ τότε, ἀντὶς νᾶμαι λειψτερη, τὶ λεπτεινὸ δὲ μὰ, ἂς τὸ ποῦμε ἔτσι, παραδῶθηκα στὴν Ἀστυνομία τῆς Ἀθῆνας καὶ ἀπὸ κεί σὲ κάποιας μαντάμας τὸ πανσιόνι. Ἐκεῖ πάλαιψα ὅσο μποροῦσα γιὰ νὰ μὴ μουρταρεψτῶ. Ἀδιαφόρετα. Κυλίστικα χωρὶς νὰ ξαίρω τὶ κίνω, ὀλωσδιόλου ἀσυνείδητα, ὡς ὅτου βαρέθηκα καὶ μὲ πρώτη ἐφακρία μὴν ἔχοντας ἄλλο μέσο νὰ φύγω ἀκούθησα κἀποιοῦ ποῦ μοῦ πρότεινε νὰ μὲ πάρῃ στὴν καμαρά του καὶ νὰ μὲ διατηρῶ. Ἐμεινα μαζί του καμιὰ βδομάδα, μὰ τὸν ἐσιχάθηκα κ' ἀφτόνε καὶ τὸν ἑαφτό μου. Τὸν ἀφήσα καὶ σ' ἓνα γεροντάκο, τὸ γνωστὸ σου, καταστάλαξα ὡς ποὺ σὲ γινώρισα, ὕστερα τοῦτα νὰ μὲ ξεφορτωθῇ καὶ ὁ κακόμοιρος ὄχι μονάχα ἐφυγε μὰ καὶ τὸ δωμάτιό του μ' ἀφήσε καὶ τὸ νοῖκι μοῦ πλερώνει καὶ πάντα σὰν ἐρχεται καμιὰ φορὰ μοῦ φέρνει πότε λεφτά, πότε κανένα ρουχαλάκι χωρὶς καμιὰν ἀπαίτηση.

— Καὶ νὰ τότε ἐσὺ, ὁ μονάχος μου φίλος, ὁ πολιαγαπημένος, καὶ προστάτης μου. Σὲ εἶδα καλὸ μὲ χρυσὴ καρδιάκαὶ σὰν ἓνα παιδί ποὺ ζητάει τὴν ἀγάπη τῆς μητέρας του, ἔτσι κ' ἐγὼ γύρεψα στὴ δική σου τὴν καρδιά, τὴ μητέρα, τὴν ἀντρα, τὸ ἀτηριγιά μου. Τὴν ἀγάπη ὀλων ἀφτονῶνε τὴ ζήτησα στὴ δική σου τὴν ψυχή, γιὰτὶ τὴν βρήκα πλούσια, γιομάτη καλοσύνη. Βέβαια δὲν τῆς ἀξίζω τῆς ἀγάπης σου. Βλέπω ποὺ δὲν ταιριάζει νὰ φαίνεται στὸν κόσμο πὼς τάχεις μαζί μου, πὼς ἀφτὸ πειράζει τὸ σπίτι σου, τὶς ἀδερφές σου, κ' αἰσθάνουμαι τὴ μεγάλη τὴ θυσία ποὺ κάνεις γιὰ μένα, γι' ἀφτὸ τίποτα δὲ θελω νὰ μοῦ κάνῃς πιά, οὔτε μαζί σου νὰ μὲ πέρνεις, οὔτε νὰ κάνεις τίποτα ποῦ μπορεῖ νὰ σὲ βλάψῃ. Τὸ μόνο ποὺ θάθελα εἶνε τὴν ψυχική σου ἀγάπη νὰ μοῦ χαρίσης, τὴν ἀγάπη ποὺ θὰ μὲ κάνει ἐφτυλισμένη, ποὺ θὰ μοῦ ἐλαφρώσει τοὺς πόνους τῆς ζωῆς μου, ποὺ θὰ μὲ κάνει νὰ ζῆσω χαρούμενες τὶς λίγες στιγμὲς τῆς ζωῆς ποὺ μοῦ μένουνε ἀκόμα. Εἶσαι τόσο καλὸς, ἔχεις μιὰ τόσο χρυσὴ καρδιά ποὺ εἶμαι βέβαιη πὼς δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθῆς τὴ μεγάλη ἀφτὴ θυσία ποὺ σοῦ ζητῶ.

Ἄφθι τανε ἡ ἱστορία τῆς Κάκιας. Ἡ ἱστορία πού συνέδεσε πιό σφιχτά τις ψυχές τους, πού ἐδίωξε κάθε δισταγμὸ ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ Γιώργου καὶ τὸν ἔκανε νὰ τῆς ἀνοίξη ὅλη του τὴν καρδιά. Σύντομα καὶ ἀπλῶς εἶπε ὅλη τῆς τὴν καταντία, χωρὶς καμμιὰν ὑπερβολὴ καὶ φανέρωσε ὅλη τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς τῆς, τῆς ψυχῆς πού ἀλάττει καὶ παλαίβει ἕνα γιγαντινὸ ἀγῶνα, χωρὶς κανένα βοηθό, μονάχη, ἐγκαταλειμένη μέσα στὸ μεγάλο τὸ θηρίο πού τὸ λένε κοινωνία. Ἡ ἱστορία ἀφθι τὸν ἔκανε νὰ παραβλέπει κάθε κοινωνικὴ ἐπηρεάση καὶ περιφρονώντας ὅλο τὸν κόσμο, νὰ περνάει μαζί τῆς ὥρες γλυκές, στὶς ἐξοχὲς πού ταχτικὰ πηγαίνανε, ἢ στὸ μυρολουσμένο τῆς τὸ δωμάτιο, διαβάζοντάς τῆς ὁμορφες ἱστορίες καὶ δίνοντας τὴ χαρὰ στὴν πονεμένη αὐτὴ ψυχοῦλα.

Σήμερα ὁ Γιώργος λίγο στεναχωρημένος δὲν εἶχε τὸ συνειδημένο του τὸ κέφι γιὰ νὰ παίξει, ὅπως κάθε μέρα, μετὰ τὴν Κάκια του καὶ νὰ σκορπίσει τὴ χαρὰ στὴν καρδιά τῆς. Καὶ κείνη πού καταλάβαινε τὴ στενοχώρια του τότε κύταζε γλυκὰ στὰ μάτια του χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ τοῦ ζητήσῃ οὔτε τὸ ταχτικὸ του τὸ φιλὶ πού κάθε φορὰ πού τὴν ἔβλεπε τῆς εδενε, οὔτε νὰ τοῦ πῆ τὸν πόνο τῆς παρὰ μονάχα ἔκλαιγε σιωπηρὰ μέσα πὸ τὰ βάρθια τῆς ψυχῆς τῆς.

Τὸ ρολόγι χτύπησε ἀργά-ἀργὰ καὶ βαριά τις δυὸ μετὰ τὰ μεσάνυχτα· ὁ Γιώργος ξαφνιαστικὴ γιὰ τὸ γλήγορο πέρασμα τῆς ὥρας καὶ πετάχτηκε ὄρθιος.

— Δὲν εἶναι τίποτε Κάκια; Πρέπει νὰ φύγω. Δὲν πῆρε καμμιάν ἀπάντηση καὶ θέλοντας νὰ τὴν χαιρετίσῃ πῆρε στὰ γέροντα του τὸ μικρὸ τῆς τὸ κεφαλάκι.

Γιομάτο ἀπὸ μιὰ νεκρικὴ γλωμάδα πού τὴν ἐμεγάλωνε τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ μετὰ τὰ μάτια βουρκαωμένα πὸ τὰ κλάματα, τὸ προσωπᾶκι τῆς ἔμιαζε σὰν πρόσωπο νεκρῆς.

— Τὶ ἔχεις; τὴν ἀρώτησε ἀνήσυχτα, σκεδὸν τρομαγμένα.

Ἔνα, ξερὸ—ξερὸ, πού μόλις ἀκούστηκε—τίποτα—ψυθίρισε καὶ γέροντας τὸ κεφαλάκι τῆς στὸ στήθος του ἔβασσε σὲ λυγμονές.

Μὰ τί ἔχεις; Θεέ μου, ἔσου εἶσαι κίτρινη σὰν τὸ φλουρί, τὰ καὶ μάτια σου βουρκαωμένα πὸ τὸ κλάμα, δὲ μοῦ λὲς τί ἔχεις; δὲ μοῦ μιλάς τόσο ὥρα; Μὰ τί, μοῦ κάκισες τόσο, πού εἶμαι ἀφηρημένος καὶ δὲ σοῦ μίλησα; Ἔλα Κάκια, πὲς μου. Μὲ κάνεις τόσο ν' ἀνησυχῶ! Ξανακάθησε καὶ σέροντας τὸ λεφτοκαμωμένο τῆς τὸ κορμάκι στὴν ἀγκαλιά του τῶσφιξε μ' ὅλη τὴν δύναμη τῆς ἀγάπης του.

Ἄχ δὲν ξέρεις πόσο εἶμαι ἀσκημα Γιώργο, ἀκούστηκε σιγανὰ σιγανὰ ἡ φωνὴ τῆς Κάκιας, ἤθελα νὰ σὲ συμβουλευτῶ γιὰ τὴν ἀρρώστια μου, μὰ σὲ εἶδα τόσο στεναχωρημένο, πού δὲν τόλμησα....

Πάντα σὰ μικρὸ παιδάκι. Πόσες φορὲς σοῦ τόπα νὰ μοῦ λὲς κάθε τι πού σὲ κάνει νὰ ὑποφέρεις, κάθε τι πού σὲ κάνει νὰ πονᾷς, μὰ ἔσου τοῦ κάκου, μονάχα στὶς χαρὲς σου θέλεις νὰ μὲ κάνεις σύντροφο, στὶς λύπες σου ποτὲ. Δὲ θέλεις νὰ μοιράσουμαι τὴ λύπη, ὅπως σὰν ἀγαπημένοι μοιράζουμε τὴ χαρὰ. Σὰ νὰ μὴν ἀγαπιόμαστε, σὰ νὰ μὴν ἔχουμε τις ψυχὲς μας ἐνωμένες. Πλησίασε τὰ χεῖλη του στὸ γλωμὸ προσωπᾶκι καὶ τοῦ φίλησε τὰ μάτια σὰ νὰ ζητοῦσε νὰ σφουγγίσῃ τὰ δάκρυα πού τᾶχανε πλημμυρισμένα. Ἡ Κάκια ἔσφιξε τὸ χέρι του καὶ φέροντάς το στὰ λεπτὰ χεῖλάκια τῆς τὸ φίλησε. Κατόπι σιγαλιὰ, ὡς ὅτου ἀκούστηκε πάλι ἡ σιγανὴ φωνὴ τῆς τῆς Κάκιας πού ἀργὰ—ἀργὰ σὰ νὰ φοβότανε μὴν ταραξῇ τὴν ἡσυχία ἔλεγε:

— Σήμερα, ἔτσι ὀλοσδιόλου ξαφνικά, ἔφτυσα πάλι μιὰ λεκάνη αἷμα. Τὴν τηλεφταῖα τὴ βδομάδα εἶδα ἃς ὁ πυρετὸς μου ἀπὸ 37 καὶ 2, πούτανε ταχτικὰ, ἄρχισε ν' ἀνεβαίνει σὲ 37 1)2—38 καὶ σήμερα σὲ 38,8. Ὁρεξὴ δὲν ἔχω καθόλου. Στὴν ἀρχὴ νόμισα πὸς θᾶνε περαστικὸς, μὰ σήμερα σὰν εἶδα τὸ αἷμα φοβήθηκα τόσο πολὶ, πού τρέμω μὴν πάθω τὰ ἴδια πού κα' ἄλλοτες ἔπαθα! Καταλαβαίνω, τὸ νιόθω πιά καλά, πὸς μέσα μου κάτι, μέρα μετὰ τὴ μέρα, λυώνει, κα' ἀπτό τὸ κάτι αἰστανόμου νὰ μὲ τρα-

βάει πρὸς τὸ θάνατο. Ἄχ πὸς φοβᾶμαι τὸ θάνατο!.. Πόσο τρέμω, σὰ συλλογίζουμαι πὸς δὲ θὰ ζήσω πιά, πὸς δὲ θὰ βλέπω τὸν κόσμο, τις ὁμορφιὲς του, πὸς θὰ σὲ χάσω Γιώργο μου πολὶ γλήγορα. Μάλιστα, ποῖος ξέρει, μπορεῖ καὶ μέσα σὲ μιὰ δυὸ μέρες!.. Ἔνας νεβρικός σπασμὸς μιᾶς στιγμῆς τὴν ἔπιασε καὶ σῶπασε ἀπότομα, ἔπειτα ἕνας βήχας ὑπόκωφος καὶ διαρκῆς.

Τρόμαξε ὁ Γιώργος, εἶχανε τόσο δύναμη τὰ λόγια τῆς, τοῦ φάνηκε τόσο βέβαιη ἡ προαίτησή τῆς, πού ταραχτικὴ σίσωσα. Δὲ βρῆκε καμμιὰ πρόχειρη φράση γιὰ νὰ τὴν ἡσυχάσῃ, γιὰ νὰ τῆς δώσῃ τὸ λίγο θάρρος πούχε ἀπόλυτα τὴν ἀνάγκη του. Χωρὶς νὰ θέλει ἔδειξε τὸ προσωπᾶκι στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὸ κύταζε μετὰ θεσηκεφτικὴ ἔκσταση. Τὰ μάτια του μετὰ μιᾶς πῆσαν μιὰν ἔκφραση τρόμου. Ἀλήθεια σωστὴ νεκρῆ. Τοῦ φάνηκε πὸς εἶχε πεθάνει καὶ τότε τὴν κράτοῦσε νεκρῆ. Ψυχόρμητα γλύστρησε τὸ χέρι του ὡς τὸν καρπὸ τοῦ χεριοῦ τῆς, ἔπιασε τὸ σφιγμὸ καὶ τὸν ἐνίωσε γλήγορο, βιασμένο. Κατάλαβε τὴν ἀγωνία τῆς καρδιάς τῆς καὶ συνῆρθε. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ τὴν ἐσκότωνε μετὰ τὴν ἔκφραση τοῦ προσώπου του. Χαμογέλασε ὅσο μπόρεσε καὶ μετὰ φωνὴ παλλομένη ἀπὸ τὴ συγκίνηση.

— Δὲν εἶνε τίποτα δα, καμμένη καὶ σὺ. Μὲ κατατρόμαξες μετὰ τοὺς φόβους σου, θὰ κρούσες φαίνεται, ποῖος ξέρει! Μπᾶς καὶ κυτᾶσεις καθόλου τὸν ἑαυτὸ σου. Ἀρρωστη μετὰ 38 καὶ σοῦ βγαίνει ὄξω. Ἔπειτα μιὰ βδομάδα τότε ἀρρωστη καὶ δὲ λείπει σὲ κανένα τίποτα, σὰ νὰ μὴν ἔχει κανένα γιὰ νὰ πεῖ τὸν πόνο τῆς. Προσπάθησε νὰ πάρῃ ἕνα ὑψος θυμωμένου, κα' ἔτσι κρούει τὴ μεγάλη θλίψη του, μὰ τοῦ κάκου, γιὰτὶ ἂν πρόσεχε κανεὶς λίγο πιότερο θάβλεπε ἀνάμεσα στὰ θυμωμένα του τὰ λόγια ἕνα κλάμα μιᾶς ψυχῆς πού εἶνε ὀλότρελα ἀπελπισμένη γιὰ τὴν ἀγαπημένη τῆς.

— Πόσο καλὸς μοῦ εἶσαι καμμένη Γιώργο, ἀκούστηκε ἡ σιγανὴ φωνούλα τῆς ἀρρωστης, τὴ νιόθω, τὴν αἰστανόμου τὴν καλὴ σου τὴν ψυχοῦλα, πού κλαίει μαζί μετὰ τὴ δικὴ μου. Οἱ ψυχὲς μετὰ τὴ δικὴ τους τὴν ἀλλὰ γλωσσα μιᾶνε πάντοτε—θυμᾶσαι πού μοῦ τόλεγες; Ἐγὼ δὲν τὸ ξέχασα ποτέ μου, τὸ βρῆκα τόσο ἀληθινὸ, κατάλαβα τότες φορὲς τὸ μίλημά τους! Κιτμένε μου Γιώργο! Τὸ ξέρω πιά! Δὲν τόξερα στὴν πρώτη μου τὴν ἀρρώστια, μὰ κατόπι τόμαθα, μετὰ δίδαξε ἡ πείρα, ἡ μεγάλη δασκάλα τῆς ἀθροπότητας, ὅπως μοῦ τὴ λὲς δὲν εἶν' ἔτσι; Ἐβῆξε δυὸ τρεῖς φορὲς τόσο δυνατὰ, πού πόνεσε φαίνεται ἡ καρδιά τῆς, γιὰτὶ φέροντας καὶ τὰ δυὸ τῆς τὰ χεῖρα στὰ στηθάκια τῆς θάρρεις προσπάθησε νὰ συγκρατήσῃ κάποιον σπασμὸ τῆς. ἔπειτ' ἀναστέναξε καὶ συνέχισε. Μὰ τότε Γιώργο μου, καὶ ἀπτό χωρὶς τὴν πείρα πιά, ξέρω πὸς ἡ τρίτη φορὰ πού ξανααρρωστῶ, θᾶνε κα' ἡ τηλεφταῖα καὶ πὸς δὲ θὰ ξανασηκωθῶ πιά ποτέ. Φαντάζουμαι πὸς θὰ φύγω μακριὰ, πολὶ μακριὰ, ποῖος ξέρει πού, σ' ἄλλους κόσμους, μὰ ἡ ἀπεραντοσύνη ἀφθι, πού θὰ χωρίζε τὴ χώρα μας ἀπὸ τὴ δικὴ σας, δὲ θὰ μ' ἐμποδίζει νᾶμαι κοντὰ σου, νὰ σὲ βλέπω, νὰ σὲ αἰστανόμου. Ἀλήθεια ἡ σκέψη ἀφθι δὲν ξέρεις, δὲ φαντάζεσαι, πόσο μοῦ μετριάζει τὴ λύπη μου, τὴ μεγάλη μου τὴν ὀδύνη γιὰ τὸν ἀβρογιανὸ μου τὸ χαμὸ, γιὰτὶ ἄχ! ναί, στὸ ἐκμυστηρέβουμαι πιά πὸς δὲ θέλω νὰ πεθάνω τόσο μικρῆ. Πὸς θέλω νὰ ζήσω τότε πού νιόθω τις ὁμορφάδες τοῦ κόσμου, τότε πού νιόθω τις γλυκὲς τῆς ζωῆς, τὰ θέλητρα τῆς ἀγάπης. Ναί θέλω νὰ ζήσω!... ἔβασσε σὲ λυγμονές, πού παρασύρανε καὶ τὸ Γιώργο, καὶ μέσα στὴ σιγαλιὰ τῆς κάμαρας δὲν ἀκούοτανε ἄλλο πιά, παρὰ οἱ λυγμοὶ τους καὶ τὸ ρυθμικὸ τὸ χτύπημα τοῦ ρολοιοῦ.

Τὸ ρολόγι ξαναχτύπησε ρυθμικὰ καὶ ἀργὰ τοεὶς φορὲς. Ὁ Γιώργος σήκωσε τὰ χεῖρα του τὴν Κάκια καὶ φέροντάς τῆν ἐστὸ κρεβάτι τῆς τὴν ἔβαλε νὰ κοιμηθῇ καὶ τὴν ἐβοήθησε νὰ γδυθῇ. Κατόπι κάθησε δίπλα τῆς καὶ συγκεντρώνοντας τις δυνάμεις του τὴν ἐσυμβούλεβε σὰν πατέρας ναυορίζοντάς τῆν.

Ἄκουε Κάκια, τὸ πρῶτ' ἐθέλω καθόλου νὰ σηκωθεῖς. Θᾶρθαι ὁ γιατρός καὶ σὰ μᾶς πῆ πὸς μποροῦμε νὰ πάμε σὲ καμμιὰν ἐξοχὴ θὰ κινήσουμε, ἄβριο καὶ ὄλας, γιὰ τὸ Χαλάντρι μας. Τὶ λὲς; Ὅλα γιατρέβουνται σὰ θέλει κανεὶς. Σὰ βέβαια σκέφτεται ἀρρωστίες καὶ κοροφῆσα, τότε χειρότερα γίνεται. Μάλιστα ἡ δικὴ σου ἡ ἀρρώστια θέλει ξε-

νιασιά, καθαρό αέρα και καλή τροφή. Οί στεναχώριες εἶνε ἡ τροφή τῆς ἀρρώστιας σου. Ξέρετο πὺς ἀπὸ μᾶς και κυριώτερα πὺς σένα, ἐξαρτᾶται ἡ γεία σου πὺς θᾶνε κ' ἡ στερέωση τῆς ἀγάπης μας τῆς ἐφτυχίας μας. Κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ μιλώντας ἀποκοιμήθηκε.

Ἄρχισε νὰ φέγγει. Οἱ πετεινοὶ ἀναγγείλανε τὸν ἐρχομὸ τῆς μέρας. Τᾶστέρια τρεμουλιαστὰ—τρεμουλιαστὰ σιγὰ σιγὰ χάνανε τὸ διαμαντένιο τους τὸ φῶς με τὸ φανέρωμα τῆς ροδοχρυσωμένης ἀβγούλας. Τὰ πουλιὰ πληθύνανε τὰ τραγούδια τους, πὺς γιὰ προωὴν προσεφχή τους λέγανε, και σ' ὄλη τῆ φύση ἕνα γενικὸ ξύπνημα κυριαρχοῦσε. Μονάχα ὁ Γιδῶχος με τὴν Κάκια σφιχταγκαλιασμένοι και μ' ἐνωμένες τις ψυχές τους πετάξανε στ' ἀναλαφτικά τὰ παλάτια τοῦ Μορφέα με τὸ νανούρισμα πὺς τοὺς ἔφερεν τὸ δροσερὸ ἀεράκι, τὸ νανούρισμα πὺς τὴν κάμωμένο ἀπὸ τις μύριες φωνές τοῦ κόσμου πὺς ξυπνοῦσε με τὸ γλυκοχάραμα.

ΑΔ. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Τὸν ΠΑΛΗΟΝ ΚΑΙΡΟ...

Ἡ παλιὰ ξεκούρητιστη ρομβία ἄφηνε σκοποὺς χαρούμενους, ἀπαλοὺς, σκοποὺς πὺς ἀρχίζαν ἀπὸ παράπονο σιγανὸ κ' ἔσβυναν σὺν μούρουρο σὲ λυγμὸ. Κι' ἡ συντροφιά στῆ γωνιά τῆς ταβέρνας τοὺς ἀκολουθοῦσε κ' ἦταν αὐτοὶ ὀδηγητές της, στῆ χαρά τους, στὸ ἀποκηράτικο ξεφάντωμά τους. Ὅταν ἔπαψε, τὰ χεῖλια τους σὴσασαν κ' ἡ σκέψη τους ἔτρεξε στὰ περασμένα. Σὰν ὁ τόνος τοῦ παλιοῦ ξεκούρητιστου ὀργανέτου νὰ τοὺς ἔφερεν σ' αὐτὰ δοκιμάζανε κάποια πίκρα γλυκεῖα καθὼς τ' ἀναθυμιάσαν.

Ἦτανε τρεῖς. Κι' οἱ τρεῖς, φίλοι ἀχώριστοι ἀπὸ χρόνια. Ἐκαναν πάντα συντροφιά ἐκεῖ στῆν ἴδια γωνιά, στῆν ἴδια ταβέρνα... Ἀπὸ μακρὰ ἀκούγαν τώρα φωνές μισοσβησμένες με μιὰ βοὴ, πὺς ὀλοένα φαινόταν ὅτι πλησίαζε.

Ὁ πρῶτος ἔβλεπε τὸν παλιὸ καιρὸ, τὸ σπῆτι του ἤσυχο και χαρούμενο. Ἦτανε βραδὶ ἀποκηράς, ἔπως κ' ἀπόψε, και γύρω του ἀντηχοῦσαν τραγούδια και γέλοια. Στῆς μεγάλες φωτισμένες κάμαρες πηγαινοερχόταν ὁ κόσμος, ὁ πατέρας, ἡ μητέρα κ' ἡ ἀδερφή του. Ἐπειτα θυμήθηκεν ὅτι στῆ χαρούμενη σάλα ἤχοῦσε γι' αὐτόνε πειὸ πολλὰ, ἕνα παιγνιδιάρικο γέλοιο και δυὸ μάτια φωτοβόλα στιλώνονταν ἀπάνω του με ἀνησυχία γλυκεῖα. Κι' ἔπειτα τ' ἀντίκρουσε γιὰ πολλὴν ὄρα κοντὰ του, καθὼς ἡ νύχτα πέραγε. Και στῆν ἀγκαλιά του ἔγειρεν ἕνα κορμὶ γεμάτο δροσιά και πόθο, ἐνῶ ἀπὸ τῆ σάλα ἀκούονταν οἱ φωνές και τὰ γέλοια τῶν ἄλλων.

Ὁ δεῦτερος στῆ σκέψη του δὲν ἔφερεν τὸ πατρικό του σπῆτι. Θυμήθηκε τὴν πεθαμένη γυναῖκα του. Εἶχαν περάσει χρόνια πολλά. Μόλις εἶχε παντρευτεῖ τότε—κ' ἡ γυναῖκα του ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμο ἀρρώστησε βαρεῖα. Κι' ἕνα βραδὶ ἀποκηράς—σὰν κ' ἀπόψε—παραμιλοῦσε, τὸ κορμὶ της πέταγε φλόγες, νιώθοντας τὸ παγερὸ ἀγγιγμα τοῦ θανάτου. Τὰ χεῖλια της ἔκαιγαν και τὰ μάτια της γυάλιζαν. Αὐτὸς καθόταν στὸ πλευρὸ της και μέσα στῆν ἀγωνία του μέσα στῆν ἀτελείωτη σιωπὴ πὺς τοὺς τοιγύριζε, ἡ νύχτα τοῦ φαινόταν ἀτελείωτη...

Ἀξαφνα ἡ ἀνάσα της ἔγινεν ἤσυχώτερη, τὸν κοίταξε και ψιθύρισε κάτι. Κι' αὐτὸς τὴν φιλοῦσε με λαχτάρα σὰν ξαναγύριζε στῆ ζωὴ ἐνῶ τὸ χλωμὸ φῶς τῆς αὐγῆς φώτιζε τὸ παράθυρο.

Τοῦ τρίτου ἡ σκέψη δὲν πῆγαινε πουθενά. Σπῆτι δὲ θυμᾶται νὰ γνώρισε ποτέ του. Μοῖρα κακία τονὲ γύριζεν ἀπὸ μικρὸ σὰν ἀτσιγγάνο. Τις ἀποκηράτικες νύχτες τῶν παλιῶν χρόνων τις θυμόταν κ' ἀπόψε. Πρόσμενε πάντα κάτι—δὲν ἤξερε κ' αὐτὸς τί—και κάποτε τοῦ φάνηκεν ὅτι πέρασεν ὀλο κοντὰ του ἡ εὐτυχία αὐτῆ... Μόλις θέλησε νὰ τὸ πιστέψει, χάθηκε σὰν ξαφνισμένο πουλί.

Ἐμειναν ἀμίλητοι γιὰ πολλὲς στιγμὲς ἀκόμα. Ἡ βοὴ δὲν ἐρχόταν πειὸ ἀπὸ μακρὰ. Ἀφήσανε σὲ λίγο τὸ μαγαζάκι. Ὁ οὐρανὸς ἦταν καθαρὸς κ' ἡ νύχτα ἀνοιξιᾶτικη. Πέρα πάνω ἀπὸ τοὺς κεντρικοὺς δρόμους ὑψωνόταν ἡ γαλάζια ὀμίχλη τῶν χαρούμενων φώτων.

Ἀθήνα

ΘΑΝΑΣΗ ΤΖΗΜΗΤΡΑ

ΘΡΑΚΙΚΕΣ ΗΘΟΓΡΑΦΙΕΣ

“ΝΕΡΑΪΣΕΣ,”

— Μὴν πᾶς παιδὶ μ' ἀπὸ κεῖ φοβᾶμαι τέτλια ὄρα μονάχος νὰ γυρίζεις μέσα στὰ ὄρημνια. Ὁ υπαμπᾶς σου, ὁ σχορεμένος, τόσω χρονῶ πὺς γένηκε, κείνο τὸ δρόμο δὲν τότε γνώριζε, ἄγριο ἔλεγε—θεὸς φυλάξει—πὺς τὸν εἶχε ἀκουστὰ. Νὰ δρόμος ἴσως και φεχτερός σὰν τὸ φεγγάρι πᾶνε ἀπ' αὐτοῦ. μπορεῖ νὰ βρῆς και συντροφία.

Τὰ πρόβατά του μένανε κάθε βραδὶ λίγο παραπάνω ἀπ' τὸν Ἐργίνη τὸν ποταμὸ και γιὰ νὰ πῆγαινε ἀπὸ αὐτὰ στὸ χωριὸ του ἔπρεπε, ἡ περνώντας τὸ γαφύρι τοῦ ποταμοῦ νὰ περπατοῦσε μισὴ ὄρα νάμεσα πὺς τὰ χωράφια, ἡ νάπερνε κείνο τὸ δρόμο πὺς ἔσκιζε τὸ δάσος, ἀφοῦ προτῆτερα ἔβροχε τὰ πόδια του δυὸ—τρία δάχτυλα πάνω πὺς τὰ γόνατα, περνώντας τὸ ποτάμι ἀπὸ κάποιο διαβατὸ μέρος. Ἄλλες φορὲς σὰν πῆγαινε στὸ σπῆτι κ' ἔπερνε τὸ ψωμὶ του, γύριζε πίσω στὰ πρόβατα πέρνοντας τὸ κοντὸτερο δρόμο κείνη τῆ βραδὶ ὅμως ἀφοῦ σφιχτόδεσε τὰ τσαρούχια του και πείρε τὸ δισάκι με τὰ ψωμιά στὸν ὄμο, εἶτε γιὰ τὴν ἀξενιαστος, εἶπειδῆ τὰ πρόβατά του ἀπὸ νωρίς γρεκιάσανε δίπλα στ' ἀγελάδια τοῦ στιφλικιοῦ, εἶτε γιὰ τὴν βραδὶ με τὸ φεγγάρι της τοῦ φάνηκε πειὸ μαγικά πὺς κάθε ἄλλη φορὰ, δὲν ἀκουσε τῆς μᾶνας του τὰ λόγια, μονάχα «καλὰ, καλὰ» φώναζε, γιὰ νὰ μὴν τῆ χολοσκιάσει, και ξεκίνησε ὁ μοναχογιὸς τῆς μπάμπου Ἀλεξοῦς ὁ Χρῆστος νὰ πάγει γιὰ τὰ πρόβατά του ὄχι πια πὺς τὸ συνηθισμένο δρόμο παρὰ πὺς κείνον πὺς περνοῦσε ἀνάμεσα πὺς τὸ δάσος. Τὸ τελευταῖο σπῆτι τὸν χωριοῦ ἄφησε πίσω του κ' ἡ γλυκιά βραδὶ, ἀφοῦ πια πείστηκε, πὺς ὁ τσομπάνος ἦτανε θαμαστῆς της, τὸν ξελάφραινε πὺς τὸ βάρος τοῦ φορτιοῦ του και κατόπι με τὸ μόλις αἰσθητὸ ἀεράκι της φύσησε μέσα στῆν καρδιά του τὴν ἐμπνευση νὰ τὴν ἐξυμνήσει. Μὰ τί νάκαμε γιὰ νὰ τὴν ἐξυμνήσει; μήπως ἐπαινώντας τὰ μαγικά θέλητρα και στολῖδια της ἕνα-ἕνα, πέρνοντας πρῶτα τὸ μορφότερο; Ἄς εἶναι. Σήκωσε λοιπὸν τὰ μάτια του ἔτσι πὺς περπατοῦσε γιὰ νὰ διαλέξει τὸ μορφότερο, μὰ κείνα, προβίλανε τις ὀμορφιές τους ὄλα μονομιάς. Εἶπε νὰ πάρει γιὰ πρῶτο τᾶστρα, πὺς τὴν και σὰν τὰ διαμάντια λαμπερὰ, μὰ ντροπιάζεται τὸ φεγγαράκι, μισοκρυβιέται σένα σύνεφο, γίνεται ὀμορφότερο, και ἀπὸ τῆ χαρὰ του ἔφεξε ὀλόλαμπρο. Ζήλεψε τὸ δάσος, φανερόνει στῆ λάμψη τοῦ φεγγαριοῦ τὰ κάλη του και κερδίζει αὐτὸ. Θυμῶνε ὅμως τὸ ἀεράκι, γίνεται δροσερότερο και προτιμῆται αὐτὸ. Ὁ Χρῆστος κόβει τὸ δρόμο του τότε και ἀφοῦ κάθισε κάτω πὺς ἕνα μοναχικὸ δέντρο, μόλις δέκα βήματα πὺς ἀπείχε ἀπ' τὸ δάσος, ἄρχισε νὰ τραγοῦδᾶ τὰ μαγικά θέλητρα και στολῖδια τῆς βραδιάς, παίροντας πρῶτα πὺς τὸ δροσερὸ ἀεράκι, πὺς κ' αὐτὸ γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ δροσίσει τὰ στήθια του και τοῦ ἔφερεν μέσ' ἀπ' τὸ δάσος γλυκὲς μυρωδιές λογιῶ—λογιῶ, και πολλὲς.

Σαῦτὸ τὸ μέρος, ἔτσι σὰ νερκωμένος ἀπὸ εὐχαρίστηση ὁ Χρῆστος ἴσως νὰ κάθονταν ἀκόμα πολλὴ ὄρα ἂν τὸ μεσονυχτιᾶτικο λάλημα τῶν πετηναριῶν τοῦ στιφλικιοῦ δὲν τοῦ θύμιζε πὺς ἡ ὄρα εἶτανε περασμένη. Αὐτονῶνε λοιπὸν τὸ λάλημα σὰν ἀκουσε ὁ Χρῆστος, σηκώνεται, ξετινάζεται και ἀφοῦ φορτώθηκε τὸ δισάκι με τὰ ψωμιά, στὸν ὄμο του, ξεκίνησε. Δὲν προχώρησε ὅμως πολὺ μέσα στὸ δάσος, ὀπότε ἔτσι ἀξενιαστος πὺς περπατοῦσε τοῦ φάνηκε σὰν ἀνάμεσα πὺς τὰ δέντρα ἕνας ἤχος φλογέρας νὰ χτύπησε σταυτῖα του!

— Χμ! ποῖος ἄραγε νάπαιζε τέτοια ὄρα; μήπως ὁ Θεοδωρῆς ὁ μυλωνᾶς ψάφει με τ' ἀγγίστρια στὸ ποτάμι και μιὰ πὺς ἔλεγε αὐτὸς πὺς τὸ ψάρι ἔρχεται και πέφτει σὰν τυφλὸ ἀκούγοντας φλογέρα νὰ παίξει, πῆρε κανένα τσομπάνο μαζί του νὰ παίξει και νάδινε και τουνουῦ κανένα ὀκαδικὸ ἂν πιάνανε; Γιαυτόνε πίστεψε ὁ Χρῆστος πὺς ἦτανε και ξεκίνησε νὰ πάγει. Ἰσως νάβγαζε και κανένα—δυὸ ψάρια γιὰ τὴν και γειτόνοι με τὸ μάρμπα Θεοδωρῆ ἦτανε και γειτόνοι ὅμως νὰ μὴν εἶτανε σὰν ἔβγαζε μέσα πὺς τὸ δισάκι του ὁ Χρῆστος τὸ μπουκάλι τῆ μαστίχα, ὁ μάρμπα Θεοδωρῆς ὄχι μονάχα ἕνα

—δυο, θά τοῦδινε, παρὰ καὶ ὅλα ὅσα εἶχε πιασμένα, καὶ σὲ κείνονε..... θάδινε ὁ Θεὸς ἄλλα ὡς τὸ πρῶτ.

Τὸ μέρος ἀπ' ὅπου ἀκουγότανε ἡ φλογέρα δὲ θάρρουσε καὶ πολὺ ὡς πρὶν νὰ τὸ βρῆ γιατί αὐτὴ πάντα καὶ πιὸ κοντὰ ἀκουγότανε ὅσο αὐτὸς προχωροῦσε. Σὰν κατάλαιε πιά πὼς λίγο ἦτανε ἀκόμα τὸ μέρος ποῦ τονε χωρίζε, σκέφτηκε, ἀφοῦ προχωροῦσε ἀκόμα λίγο νὰ κρυβότανε πίσω ἀπὸ κανένα δέντρο καὶ μὲ μιὰν ἄγρια φωνὴ νὰ φοβέριζε τὸ μυλωνά ἄμα τὸν ἔβλεπε. Ἄξαφνα ὅμως ἡ φλογέρα ἔπαυσε νὰ παίζει, καὶ αὐτὸς γιὰ νὰ μὴν προδοθεῖ ἀπὸ τὰ βήματά του ἔσκιψε κατὰ γῆς καὶ ἄρχισε, μὲ μεγάλη ἀλαφρότητα καὶ προσοχὴ νὰ σέρνεται μὲ τὴν κοιλιὰ, ὡς ποῦ ἔφτασε σὲ κατ'ἀλλήλο δέντρο καὶ κούφτηκε. Τώρα μὲ τὴν ἐλπίδα ὁ τσομπάνος νὰ φοβέριζε τὸ μυλωνά ἄμα τὸν ἔβλεπε, ἄρχισε νὰ προβάλει τὸ κεφάλι του σιγά—σιγά πιάνοντας ἀπὸ τὸ δέντρο μὲ τὰ δυὸ του χέρια.

Μὲ τὴν πρώτη ματιὰ ποῦ ἔρριξε ἓνα λειβαδάκι ξαπλώθηκε μπροστὰ στὰ μάτια του. Τὰ πράσινα χορτάρια τῆς μιᾶς πλευρᾶς του ποτίζονταν ἀπὸ τὰ καθάρια νερὰ τοῦ ἴσυχου ποταμοῦ ὅπως καὶ τρεῖς βαγιές. Ἄπ' αὐτὲς οἱ δυὸ πιὸ ἀνεχόρταγες δὲν ἔφτανε ποῦ ρουφούσανε καθαρὸ νερὸ ἀπ' τὶς ρίζες τους παρὰ ἀφοῦ λιγίσανε ὡς κάτω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ποταμοῦ, ἡ μιὰ τὸν κορμὸ τῆς καὶ ἄλλη τὰ φουντουτὰ κλωνιά τῆς, θαρρεῖς ροφούσαν ἀνεχόρταγα. Οἱ ἄλλες πλευρὲς τοῦ λειβαδιοῦ στολιζότανε γύρω—γύρω μὲ λογιῶ—λογιῶ δέντρα. Ἄπ' αὐτὰ τὰ πιὸ ψηλὰ σμίγανε τὰ κλωνιά τους πάνω—πάνω, τὰ χαμηλότερα πάλι ἀφήνανε νὰ φαίνεται πὸ μακρὰ λίγη σκέπη τοῦ μύλου καὶ ὀλάκαιρο τὸ τζάκι του. Τὰ περισσότερα κορμιά τῶν δέντρων, τὰ περιπλέκανε πυκνόφυλλες βασινιές κι' ἄγριες κληματσιές ἀπ' αἰτὲς πολλὲς ἀφήνανε τὰ κλωνιά τους μὲ τὰ πλατιά φύλλα νὰ πηγαίνουνε πολὺ ψηλὰ τιλιγμένα στὰ κλωνιά τῶν δέντρων, ἄλλες δὲ πάλι τὰφήνανε νὰ ξαπλώνωνται κάτω στὸ λειβάδι φτάνοντας πολλὲς φορὲς καὶ ὡς τὴ μέση του. Κ' ἐκεῖ στὴ μέση τοῦ λειβαδιοῦ, σὰν ἀπὸ χέρι φυτεμμένες τρεῖς ἄγριες τριανταφυλλίες μὲ τὰ φορτωμένα ἀπὸ ἄσπρα καὶ ἄσπροκόκκινα τριαντάφυλλα, κλωνιά τους, ἀγκαλιάζανε ἀπὸ πάνω καὶ γύρω—γύρω μιὰν ἀγριομαστιχά.

Ὁ Χρήστος κρυμμένος πίσω πὸ τὸ δέντρο παρετήρησε ὅλο αὐτὸ τὸ λειβαδάκι καὶ μιὰ ποῦ δὲν εἶδε πουθενὰ τὸ μυλωνά εἶπε νὰ προχωρήσει πιὸ μέσα καὶ ἐκεῖ βλέποντας ἀπὸ κοντὰ καὶ πιὸ προσεχτικὰ ἴσως νὰ τὸν ἔβλεπε πουθενὰ ξαπλωμένο. Ἄφησε λοιπὸν τὸ δέντρο καὶ πατώντας στὰ δάχτυλα, σιγά—σιγά ἔφτασε στὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ παρατήρησε καλὰ μὰ δὲν εἶδε τὸ μυλωνά. Γιγνῶνὰ πίσω, προχωρεῖ πρὸς τὴ μέση τοῦ λειβαδιοῦ μὰ μήτε καὶ φαίνεται. Λίγο ἀκόμα ἤθελε νὰ φτάσει στὶς ἄγριες τριανταφυλλίες καὶ σταματᾷ. Ἄρχισε νὰ φοβάται, μήπως τὴ φλογέρα ποῦ ἄκουσε μεσάνυχτα τὴν ἔπαιξε κανένα ζωτικὸ! Ἄξαφνα σηκωθήκανε οἱ τρεῖς του, μπουμπουκίασετὸ κορμὶ του καὶ ἄρχισε νὰ τρέμει. Δὲ μπορούσε νὰ πάρει καλὰ καλὰ τὴν ἀνάσα του. Σὰ νάκουσε ἓνα κρότο πίσω του, γυρίζει, βλέπει, τί νὰ διῆ! τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ ἔβρνε καὶ μονομιᾶς τρία κάτασπρα περιστέρια βγήκανε πὸ μέσα κι' ἄρχισανε νὰ πετοῦνε τὰ δυὸ γύρω—γύρω στὶς ἄγριες τριανταφυλλίες καὶ τᾶλλο πάνω του. Κάνει νὰ τὸ διώξει μὰ πὸ τὸ φόβο του δὲ μπορεῖ νὰ βγάλει φωνή, δένεται ἡ γλῶσσα του καὶ γονατίζει.

Τότε τὸ περιστέρι φεύγει πὸ κοντὰ του, ἀνταμώνεται μὲ τᾶλλα δυὸ καὶ τὰ τρία μαζί ἀφοῦ σταθήκανε στὸν ἀέρα καὶ φέρανε ἀντικρουτὰ τὰ στόματά τους, ἀρχίσανε νὰ βγάζουνε πὸ μέσα σπίθες πράσινες καὶ κόκκινες, τόσες πολλὲς, ποῦ σκεπαστήκανε ὅλος διόλου καὶ δὲ φαινόντανε πιά. Μετὰ ἓνα... μπάμ! ἀκούστηκε. Οἱ σπίθες σκάσανε μὲ μιᾶς καὶ στὸν τόπο τους φανήκανε νὰ πλάνωνται στὸν ἀέρα πανώρες πλουμιστὲς κοπέλλες ἀσπροφορεμένες μὲ κορμιά ἀφράτα ζωγραφιστά, σὰν ἀγγελουδιὰ, μὲ μεγάλα μαῦρα ποραπονεμένα μάτια μὲ χίλια χαμογελαστά, ἄλλες μαυρομαλλοῦσες κι' ἄλλες ξανθομαλλοῦσες κι' ὅλες μὲ ξέπλεγα μακριὰ μαλλιά.

Οἱ τρεῖς ἀπ' αὐτὲς καθίσανε πάνω στὶς ἀγριοτριανταφυλλίες καὶ πέρνοντας τὰ κλωνιά τους ἓνα ἓνα χωρὶς νὰ τὰ κόβουνε, στόλιζαν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη. Οἱ ἄλλες τέσσερις

ἀφοῦ πιάσανε κάθε μιὰ πὸ μιὰ πλευρὰ τοῦ λειβαδιοῦ καθίσανε στὰ φουντουτὰ κλωνιά τῶν δέντρων, καὶ τότες ἀρχίσανε καὶ οἱ ἑπτὰ μαζί νὰ παίζουνε, ἄλλες βιολιά ἄλλες φλογέρες, κι' ἄλλα ὄργανα μὲ μεγάλες χορδὲς ἀλλόκοτα, ὄργανα δικὰ τους, ζωτικά.

Οἱ ὑπόλοιπες ποῦ μένανε καὶ θάτανε ὡς δέκα δόσανε ἡ μιὰ στὴν ἄλλη τὰ γυμνά χέρια τους κι' ἄρχισανε νὰ χορεύουν. Τρεῖς γύρους ἀκόμα δὲ φέρανε στὶς ἀγριοτριανταφυλλίες καὶ μονομιᾶς κείνες ποῦχανε τὰ ὄργανα πάσανε νὰ παίζουνε καὶ οἱ ἄλλες σταματήσανε τὸ χορὸ.

Ἐἶχανε διεῖ τὸ τσομπάνο κατὰ γῆς λιποθυμισμένο. Ὅλες τότες τρέξανε στὸ ποτάμι καὶ πέρνοντας νερὸ ὄροσερὸ, ἄλλες μὲ χουσαῖ τάσια καὶ ἄλλες μὲ τίς χούφτες τους, τοῦ χύνανε πάνω στὸ κεφάλι ὡς ποῦ τότε φέρανε στὸν ἑαυτὸ του. Τότες μαζευτήκανε γύρω του καὶ βλέποντάς τονε ὅλες χαμογελοῦσανε. Μιὰ ὅμως ἀτ' αὐτὲς, καὶ θάταν' ἡ Βασίλισσά τους, ξανθομαλλοῦσα μὲ πλατιά μαῦρα φρύδια καὶ μὲ μεγάλα μαῦρα μάτια, προχώρησε πιὸ κοντὰ καὶ χαιδεύοντας τὰ μαλλιά του τότε ρώτησε: —Φοβάσαι; Κεῖνος φώναξε ὄχι. Χά! χά! χά! γέλασανε τότες οἱ νεράισες καὶ μονομιᾶς χαιδῆσανε μέσα στὸ ποτάμι. Ἀπὸ τότες χάθηκε καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Χρήστου καὶ ἔμεινε βουβός.

FASKERTI TIBOR

Μετ. ΠΑΝ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ

ΙΟΥΔΑΣ Ο ΙΣΚΑΡΙΩΤΗΣ

Κύριε!... Κύριε, γιατί κυττάζεις ἔτσι, τὴ γυναῖκα κείνη; Σὲ παρακαλῶ, σὲ ἐκετεύω, μὴ τὴν κυττάζεις ἔτσι...

Κύριε, ἐγὼ ξέρω ὅτι Σὺ εἶσαι Θεός, ὅτι ἡ δυνάμη σου εἶναι μεγάλη, ὅτι Σὺ δὲ μπορεῖς νὰ νικηθεῖς στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν!.. Ἄλλὰ σὺ Κύριε, ἔχεις καὶ σῶμα. Ἐχεις σῶμα, ὅμοιο, σωστὰ σὰν τὸ δικό μου.

Βλέπεις;... Ἔτσι, ὅπως στὶς δικὲς μου τίς φλέβες, καὶ στὶς δικὲς Σου, τὸ αἷμα κολλάζει, τὸ κρέας Σου, ὡσὰν καὶ τὸ δικό μου ἐπιθυμεῖ τὸ κρέας, καὶ τὰ χεῖλη Σου, εἶνε τόσο διψασμένα γιὰ φιλήματα, ὡσὰν τὰ δικὰ μου!... Μὰ Κύριε, Σὺ εἶσαι Θεός καὶ γὼ ξέρω πὼς εἶσαι... Θέλησε λοιπὸν, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεις ἄς μὴ γίνεις. Δὲν πρέπει νὰ ξανακυττάς ἔτσι, τὴ γυναῖκα κείνη. Κύριε, Κύριε μὴ πάλι κυττάζεις... δὲν πρέπει νὰ ξανακυττάς ἔτσι τὴ γυναῖκα κείνη!...

(Ὁ ἥλιος δάζει τὸ τελευταῖο του δῆμα γιὰ νὰ περάσει στὴν αὐτοκρατορία τῆς δύστης. Ἡ φύση ντύθηκε μὲ μετ' ὀχρὰ πορφύρα. Τὸ σύνολο κυττάζει μ' εὐσπλαχνία τὸν Ἰούδα. Μόνο ἓνα ἐληρόδεντρο ρίχνει ἐπιθετικὰ τὴ σκιὰ του στὸν Ἰούδα, δίδοντάς του μιὰ φρικώδη παρουσίαση. Ὁ Ζέφυρος σφυρίζει σὲ φάντασμα μὲς στὶς ἐλῆδες. Τὰ πουλιὰ πάσανε τὸ κελῆδισμά τους. Ἡ μυστικὴ αὐτὴ σιωπὴ, μοιάζει μὲ ἄφωνη ὀρχήστρα, ποῦ σηκώνει στοὺς οὐρανοὺς μὲ μυστικὰ φτερὰ ἓνα ψαλμὸ προσκύνησης, ἓνα ψαλμὸ λατρείας. Ὅλα σιωποῦν. Μόνο ἡ καρδιὰ τοῦ Ἰούδα χτυπᾷ, μόνο ἡ φωνὴ του ἀκούεται ἀπαίσια καὶ τυραννισμένα.)

Κύριε!... Σὺ εἶσαι Θεός!... Ἡ δυνάμη σου ἐπὶ τῶν θνητῶν, εἶναι ἀτέλειωτη. Σ' ἐξαιτοῦμαι Κύριε, μὴ κυττάζεις ἔτσι, μὴ, τὴ γυναῖκα κείνη. Ἡ Ματιὰ σου, εἶναι μετὰξι... Ἡ λαλιὰ Σου, θελοῦδο... Ἡ παρομιὰ τῆς ψυχῆς Σου, εἶναι τὸ κουδούνισμα τοῦ χρυσοῦ... Ἡ κίνησή Σου, εἶναι ρυθμὸς μουσικῆς... Κύριε!... Σὺ εἶσαι ἡ συνάρμοσις τῆς Ποίησης... Κύριε, στὸ λόγο Σου, γονατίζουν, Ἰσάριθμα, βασίλισσες καὶ σκλάβες...

Κύριε!.. Κύριε!.. Γιατί κυττάζεις ἔτσι τὴ γυναῖκα κείνη;

(Ἡ γῆς σιέται. Ἡ νύχτα σφίγγει δυνατώτερα τὸ μαῦρο μανδύα πάνω στὸ σῶμα τῆς γῆς. Ἡ φύση καὶ ἡ πόλη μέτ' ἀπ' τίς ὁποῖες σηκώνονται, κάθε μέρα, πρὸς τοὺς οὐρανοὺς ψευτικὲς παράκλητες, κραιοῦνται ἡσυχᾶ. Ὁ Ἰούδας μόνο δὲ μπορεῖ νὰ ἡσυχά-

σει. Ἡ δλέψη του χάνεται στὸ σκοτάδι... Εἶπνε γιὰ ἓνα λεπτό, ξεφεύγει ἀπ' τὴ ζάλη, ἀλλ' ἀμέσως αἰσθάνεται πάλι νὰ ζυμώνεται μεσ' στήν ταραχή, στὸ ἀκόλουθο θέαμα: Ἕνας ἄντρας ὄχρως, μὲ ἰσχνὸ πρόσωπο, στέκει πλάγι σὲ μιὰ μαυροφύρα γυναίκα, ποὺ τὸν κυττάζει μὲ θαυμασμό. Τῆς ψιθυρίζει «Ἡ ἀγάπη σου σ' ἔσωσε... Ἡ ἀγάπη σου καθάρισε τὴν ψυχὴ σου... Ἡ ἀγάπη σου σ' ἔφερε συχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν σου».

Ἄρκει, Κύριε, ἄρκει!.. Κύριε, μὴ πάλι τὴν κυττάξεις ἔτσι... Κύριε, ὄλοι τοῦ κόσμου οἱ θησαυροὶ μπορεῖ νὰ γίνουνε Δικοί σου... καὶ εἶνε!.. Ὁ Χάρος Σου δὲν ἔχει ὄριο.. περιορισμό. Ὅλοι Σὲ ὑπηρετοῦν καὶ ὄλα εἶν' ἔτοιμα νὰ σὲ προσκυνήσουν. Αἰωνιότης δὲν ὑφίσταται, παρά, μόνον γιὰ τὴ Μεγαλειότητά Σου... Γιατί σὲ χρειάζεται ἀμέσως ἡ γυναίκα κείνη; Γιατί ἀκριβῶς ἐκείνη ζητᾷς; Ἐκείνη! Ἡ μόνη ποὺ ἀγαπῶ... ἡ μόνη ποὺ ποθῶ... Ἡ μόνη, ποὺ γιὰ μένα, εἶναι, ἡ εὐθυμία γιὰ τὸ λυπημένο, ἡ γερωσύνη γιὰ τὸν ἄρρωστο, ἡ Ζωή, γιὰ τὸν ἔτοιμοθάνατο... Γιατί θέλεις καὶ σὺ ἐκείνη, μονάχα ἐκείνη;.. Κύριε, ἂν εἶσαι Θεός—κ' ἐγὼ πιστεύω πὼς εἶσαι Θεός—πρέπει νάχεις καὶ τὴ δύναμη νὰ ἐπιβάλλῃσαι σ' ὅτιδήποτε... Ἐπέδωλλε λοιπόν, στὸ Σῶμα Σου, νὰ μὴ τὴν... πλέον... μόνο αὐτή... μή, μή...

Κύριε, θέλησε!.. Θέλησε γιὰτὶ ἂν ὄχι... Κύριε, θέλησε γιὰτὶ...

(Αἰφνίδιος ἀγέρας μεγαλώνει τὴ φουρτοῦνα ποῦρχεται ἀπ' τὴν ἀνατολή. Τὰ δέντρα, τρίζουν τὰ κορμιά τους. Τὸ σκοτάδι μαχαιρώνεται ἀπὸ ἀστραπὲς τρομαχτικές. Τὰ μαλλιά τοῦ Ἰούδα κυματίζουνε στὸν ἀγέρα σὰν καμμιά παντιέρα τῆς λύπης... Οἱ γρόθοι του, ἀπειλητικοὶ ὑψώνονται κατὰ τῆς πόλης...)

Κύριε!.. Κύριε!.. Ἄκουσέ με Κύριε!..

(Τὰ πόδια τοῦ Ἰούδα δὲ μποροῦνε νὰ βαστάξουνε τὸ βάρος τῆς μοίρας. Τὸ ξηρὸ καὶ ἄδακρυ μοιρολόγι του, προδίδει τοὺς τρομεροὺς του πόνους).

Κύριε!.. Ἐγὼ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, σὲ διατάζω νὰ μὴν κυττάξεις ἔτσι τὴ γυναίκα κείνη! Ἄν εἶσαι Θεός στὰληθινά, γιὰτὶ τυραννᾷς μιὰ πιστὴν ὑπῆκόό Σου;

Πὼς ἔτσι; Εἶσαι Θεός καὶ μένεις ἀνίκανος μπροστὰ στὶς ἀνθρώπινες σου ὀρέξεις; Ὁ! Κύριε!.. Γραμμμένο εἶναι Σὺ ὄλα νὰ τᾶχεις, καὶ μένα οὔτε τοῦλάχιστον ἡ γυναίκα κείνη; Καὶ τὴ γυναίκα ποὺ ἐγὼ ποθῶ, τὴνὲ θέλεις Σὺ; Ὁχι Κύριε... Σὺ, δὲν εἶσαι Θεός μου!.. Σὺ εἶσαι ἓνας ξένος Θεός, εἶτε... ἓνας τσαρλατάνος!.. Κύταξέ με κύριε!.. Βλέπεις τὸν Ἰσκαριώτη; Κύταξέ τον καλά...

(Ἕνας ἄνθρωπος τρέχει ἐπάνω του. Ἀκούεται: «Τριάντα ἀργύρια»... «ἐκείνον τὸν ὅποιο ἐγὼ θέλω φιλήσει!»... «Εἶναι ἐκεῖνος»...).

Κύριε!.. Καὶ ὁ ἴσχυος ἄνθρωπος βρίσκεται περικυκλωμένος ἀπὸ λογχοφόρους τὸνὲ φτοῦνε, τὸν χτυποῦνε, τοῦ πατοῦνε τὰ πόδια, καὶ τὸνὲ σταυρώνουνε.

Μιὰ γυναίκα διασκελίζει τὸ κατώφλι τῶν παθῶν. Ὁ πόνος τῆς εἶνε ἀνείπωτος. Ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης δρυχάται πνιγμένα. Εἶνε τὸ τελευταῖο του ἀναστέναγμα).

Κύριε, Κύριε!.. Γιατί κύτταξες ἔτσι, τὴ γυναίκα κείνη... Γιατί κύτταξες ἔτσι, πρὸ παντὸς ἐκείνης!..

Ἄπ' τὸ Ρουμάνιο

ALFONSE DAUDET

Μετ. ΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΥΛΟ ΜΟΥ,”

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΜΙΣΤΡΑΛ

Τὴν περασμένη Κυριακὴ νόμισα πὼς ξύπνισα στὴ Μονμάρτη. Ἐβρεχε ὁ οὐρανὸς ἦταν γκριζὸς κι' ὁ μύλος φαινόταν δουρκωμένος. Φοβήθηκα νὰ κλειστῶ μέσα, τὴν κρύα ἐκείνη βροχερὴ μέρα, καὶ σκέφτηκα νὰ βρῶ ξεστασιὰ κοντὰ στὸ Φρειδερίκο Μιστράλ, ποὺ ζῆ τρεῖς λεύγες μακρὰ πὸ τὰ πεῦκα μου στὸ χωριουδάκι του, τῆς Μαγιάν.

«Ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον»· μιὰ γκλίτσα ἀπὸ μυρτιά, τὸ ἀδιάδροχο, μιὰ κουδέρτα καὶ δρόμο!

Κανείς στὸν κάμπο... Ἡ ὁμορφὴ καθολικὴ ἐπαρχία μας ἀφίνει, τὴ Γῆ ν' ἀναπαυτῆ τὴν Κυριακὴ. Τὰ σκυλιὰ μονάχα στὰ σπήτια. Τὰ χτήματα κλειστά... Πέρα, ἓνα κάρρο μὲ τὸ σκέπασμά του ἀδλακωμένο ἀπὸ νερά, τὸν καρραγωγέα του χωμένο σ' ἓνα κίτρινο παλημουσαμά μὲ κουκούλα, τὰ μουλάρια «ἐν μεγάλῃ στολῇ» μὲ ἄσπρα καὶ μπλε σπαρτουργινὰ πανώσελα, κόκκινες φούντες καὶ ἀσημένια κουδουνάκια σέρνοντας στὸν καλπασμό τους ὀλόκληρη ἀραμπαδιὰ «ἀνθρώπων τῆς λειτουργίας» ποὺ πάνε στὴν ἐκκλησιὰ· ὕστερα κάτω κεῖ ἀνάμεσα στὴν ὀμίχλη, ἓνας ψαρρᾶς σπρώχνει τὴν τραδηγμένη στὴν ἀμμουδιὰ δάρκα του καὶ θαλασσοδαφτίζει τὸ γεράκι του.

Ἄδύνατο νὰ διαβάσω στὸ δρόμο τὴν ἡμέρα κείνη. Καταρράχτης ἀπὸ βροχὴ ἐπιφετε κι' ἡ τραμουντάνα τὴν ἔριχνε μὲ κουδαδιές στὸ πρόσωπό μου. Πῆρα ὄλο τὸ δρόμο μὲ μιαν ἀνάσα, κι' ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ὥρες πεζοπορία, ξεχώρησα μπρὸς μου τὰ μικρὰ δάση τῶν πεύκων ποὺ ἀνάμεσά τους προφυλάγεται ἡ χώρα τῆς Μαγιάν ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ ἀνέμου. Οὔτε γάτα στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ· ὄλος ὁ κόσμος ἦτανε στὴ μεγάλη λειτουργία. Ὅταν περνοῦσα πὸ τὴν ἐκκλησιὰ ἀκούγονταν ἡ βραχνὴ ψαλμωδιὴ ἐνὼ μέσα πὸ τὰ χωριοῦ εἶναι τὸ τελευταῖο δεξιὸ, πάνω στὸ δρόμο τοῦ Saint—Remy—ἓνα σπιτάκι μονόπατο μὲ ἓνα κηπάρι μπροστὰ... Μπαίνω σιγά... Κανείς! Ἡ πόρτα τῆς σάλας εἶναι κλειστή, ἀλλὰ κάποιον ἀκούω νὰ δηματίζει μέσα καὶ νὰ μιλή φωναχτᾷ... Τὸ δῆμα καὶ ἡ φωνή, μοῦ εἶναι πολὺ γνωστά... Σταματῶ λιγάκι στὸ μικρὸ ἀτόξεστομένο διάδρομο, δάνω τὸ χέρι συγκινημένος στὸ πόμολο τῆς πόρτας. Ἡ καρδιὰ μου χτυπᾷ. Εἶναι αὐτοῦ ἐργάζεται... Πρέπει νὰ περιμένω τὸ τέλος τῆς στροφῆς; Τόσο τὸ χειρότερο μὰ τὴν πίστη μου ἄς μποῦμε! Ἄχ! Παριζιάνοι, ὅταν ὁ ποιητὴς τῆς Μαγιάν ἦρθε σὲ σὰς νὰ δεῖξῃ τὸ Παρίσι στὴ Μῦρβι του, ὅταν τὸν εἶδατε στὰ σαλόνια σας, τὸν χωριανὸ ἐκεῖνο ντυμένο στὰ ρούχα τῆς πόλης, ἴσιο κολλάρο καὶ καπέλλο μεγάλο ποῦ τότε στενοχωροῦσε τόσο, ὅσο καὶ ἡ δόξα του νομίσατε πὼς ἦταν ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ Μιστράλ; Ὁχι! δὲν ἦταν ἐκεῖνος. Δὲν ἔχει στὸν κόσμο παρά ἓνα Μιστράλ, τὸ Μιστράλ ποῦ πέτυχα τὴν περασμένη Κυριακὴ στὸ χωριὸ του, μὲ τὸ βελουδένιο σκοφοφ του ὡς τ' αἰτιά, χωρὶς γελέκο, μὲ τὸ σακάκι, τὸ κόκκινο καταλανικὸ ζωνάρι γύρω ἀπ' τὰ νεφρὰ του, μ' ἀναμένο βλέμμα, μὲ τὴ φωτιὰ τῆς ἐμπνευσης στὰ μάγουλα, ὑπέροχο, μ' ἓνα ἀγαθὸ μειδίαμα, κομψο σὰν ἓνα Ρωμῆὸ τσομπάνο νὰ περιπατεῖ μὲ μεγάλα ὀχήματα, τὰ χέρια στὶς τσέπες καὶ νὰ φτιάνη στίχους...

— Πῶς! Ἐοὐ! φώναξε ὁ Μιστράλ πηδώντας στὸ λαιμό μου· τί καλὴ ιδέα αὐτὴ νὰ ρθῆς. Ἀκριβῶς σήμερα μάλιστα, ποῦ εἶνε κι' ἡ γιορτὴ τῆς Μαγιάν. Ἐχοῦμε τὴ Μουσικὴ τῆς Ἀδινιόν, τοὺς ταύρους, πομπές, λαμπαδηφορία, θὰ εἶναι ἔξοχα. Ἡ μητέρα θὰ γυρίσῃ ἀπ' τὴ λειτουργία· τρώμε κι' ὕστερα πᾶμε καὶ δλέπουμε τὰ ὁμορφα κορίτσια νὰ χορεύουν.

Ὅσο μοῦ μιλοῦσε κύτταγα μὲ συγκίνησι τὸ μικρὸ σαλονάκι μὲ τὴν καθαρὴ ταπεσαρία του, ποὺ εἶχα τόσο καιρὸ νὰ τὴνὲ δῶ καὶ ποὺ εἶχα περάσῃ ὡς τώρα τόσες ὥραιες ὥρες. Τίποτε δὲν εἶχε ἀλλάξῃ. Πάντα ὁ καναπές μὲ τὰ κίτρινα τετράγωνα, οἱ φάθινες πολυθρόνες, ὁ Ἐρμῆς χωρὶς μπράτσα, κι' ὁ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλη πάνω στὸ τζάκι, τὸ πορτραῖτο τοῦ ποιητῆ φτιαγμένο ἀπὸ τὸν Hebert, ἡ φωτογραφία του ἀπὸ τὸ Στέφανο Gogjat καὶ σὲ μιὰ γωνιά κοντὰ στὸ παράθυρο, τὸ γραφεῖο ἓνα ρτυχὸ μικρὸ γραφεῖο πρωτοκολλητοῦ—φορτωμένο ἀπὸ διδλιάρια καὶ λεξικά. Στὴ μέση τοῦ γραφείου παρετήρησα ἓνα μεγάλο τετράδιο ἀνοιγτό... Ἦταν τὸ Calendal, τὸ καινούργιο τραγοῦδι τοῦ Φρειδερίκου Μιστράλ, ποὺ θὰ δῆ τὸ φῶς στὸ τέλος τοῦ χρόνου, τὰ Χριστουγένια. Τὸ τραγοῦδι αὐτό, ὁ Μιστράλ τὸ δουλεύει ἐπτὰ χρόνια τώρα καὶ εἶναι ἔξη μῆνες ποὺ ἔγραψε τοὺς τελευταίους στίχους κι' ὅμως ἀκόμα δὲν τολμᾷ νὰ τ' ἀποχωριστῇ. Καταλαβαίνει πὼς πάντα θὰ ἔχῃ κάτι στίχο νὰ χτενίσῃ, καὶ μιὰν ἀκόμα ρίμα

νά βρῆ. Ὁ Μιστράλ προτιμᾷ τὴ δημοτικὴ, δουλεύει τοὺς στίχους του σὰ νὰ πρόκειται νὰ τοὺς διαβάσῃ ὅλος ὁ κόσμος στὴ γλώσσα του καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ τὶς προσπάθειες τοῦ καλοῦ ἐργάτη. Ὡ τὸν καλὸ ποιητὴ! Ὁ Montaigne μόνο γιὰ τὸ Μιστράλ θὰ μπορούσε νὰ πῆ «Θυμάστε κείνον ποῦ ὄντας τοῦ ζήτησαν κάτι νὰ κάνῃ κουραζώτανε πολὺ μὲ τὴν τέχνη τοῦ νὰ κατορθώῃ νὰ μὴν προσκρούῃ στὶς γνώσεις κανενός. Τὸ λίγο τοῦ φθάνει, ἀπαντοῦσε. Τὸ ἓνα μ' ἀρκεῖ. Καὶ τὸ κανένα ἐπίσης».

Κρατοῦσα τὸ τετράδιο τοῦ Galendal μέσ' τὰ χέρια μου καὶ τὸ φυλλομετροῦσα, γεμάτος συγκλίνηση. Ἐάφνου μιὰ μουσικὴ ἀπὸ πίφιρα καὶ ταμποῦρλα ἀκούεται στὸ δρόμο, μπρὸς στὸ παραθύρι, κι' ὁ Μιστράλ μου τρέχει σ' ἓνα τυρτάρι, δγάνει ποτήρια, μπουκάλια, τραβᾷ τὸ τραπέζι: στὴ μέση τοῦ σαλονιοῦ καὶ ἀνοίγει τὴν πόρτα στοὺς μουσικοὺς λέγοντας μου:

— Μὴ γελᾶς... Ἔρχονται νὰ μοῦ κάνουν πατινάδα... εἶμαι δημοτικὸς σύμβουλος. Τὸ μικρὸ δωμάτιο γέμισε κόσμος. Βάνουν τὰ ταμποῦρλα πάνω στὶς καρέκλες, τὴν παλῆα σημαῖα σὲ μιὰ γωνιά καὶ τὸ ψημένο κρασί κυκλοφορεῖ. Ὑστερα ἀπὸ τὸ ἀδιασμα μερικῶν μποτιλιῶν στὴν ὑγεία τοῦ κ. Φρειδερίκου μίλησαν σοβαρὰ γιὰ τὴ γιορτῆ, ἂν ἢ λαμπραδηφορία θὰ εἶναι τόσο ὠραία ὅσο καὶ πέρυσι καὶ ἂν οἱ ταῦροι θὲ φερτοῦν καλά. Καὶ κατόπιν οἱ μουσικοὶ φεύγουν καὶ πᾶνε νὰ κάνουν πατινάδα καὶ στοὺς ἄλλους συμβούλους. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ἡ μητέρα τοῦ Μιστράλ φθάνει. Σ' ἓνα γύρο τοῦ χεριοῦ τὸ τραπέζι στρώθηκε. Ἐνα ὁμορφο ἄσπρο τραπεζομάντυλο καὶ δυὸ σεβόλτσια. Ἐἔρω τὶς συνήθειες τοῦ σπιτιοῦ. Ἐἔρω πὼς ὅταν ὁ Μιστράλ ἔχει κόσμος, ἡ μητέρα του δὲν κάθεται στὸ τραπέζι... Ἡ φτωχὴ γρηγοῦλα δὲν ξέρει παρὰ τὴν ἐπαρχιώτικη καὶ θὰ δρισκώταν σὲ δύσκολη θέση νὰ κουδενιάσῃ μὲ φραντσέζους... Ἄλλωστε χρειάζεται καὶ στὴν κουζίνα. Τὶ ὠραῖο κολατσὸ ποῦ ἔκανα κείνο τὸ πρωτὸ Θέ μου—ἓνα κομμάτι ἐρίφι ψητό, δουνίσιο τυρί, γλευκὸ γλυκο, σῦκα καὶ σταφύλια μουσχάτα. Καὶ μέσα σ' ὅλα ἓνα γερόποτισμα ἀπὸ τὸ Νηοπωργιώτικο τὸν πάπαδων ποῦ χει ἓνα τόσο ὠραῖο ροζὸ χρωμαμὲ μέσα σὰ ποτήρια...

Ἄφου ἀποφάγαμε πᾶν καὶ βρήσκω τὸ τετράδιο τοῦ μεγάλου τραγουδιοῦ καὶ τὸ δάνω στὸ τραπέζι μπρὸς στὸ Μιστράλ.

— Εἶπαμε πὼς θὰ θγαίναμε, μοῦ κάνει ὁ ποιητὴς χαμογελώντας.

— Ὅχι! Ὅχι!... Καλεντάλ! Καλεντάλ! Ὁ Μιστράλ δέχεται κι' ἀρχίζει ν' ἀπαγγέλλει μὲ τὴ γλυκεῖα καὶ μουσικὴ φωνὴ τοῦ τὸ πρῶτο τραγοῦδι βαρώντας μὲ τὸ χέρι τὸ μέτρο τῶν στίχων του:

«Τώρα πιά ποῦ σὰς εἶπα τὴ φτωχὴ περιπέτεια—Μιάς τρελλῆς ἀπὸ ἔρωτα κόρης—νηὸ τραγοῦδι ἂν Θεὸς θέλει—νηὸ τραγοῦδι θ' ἀρχίσω—τὸ παιδί τοῦ Gassis θὰ ὀμνήσω—τὸ μικροῦλη φτωχοῦλη ψυχὰ τῆς ἀντσούγιας». Ὁξω οἱ καμπάνες βαρούσαν τὸν ἔσπερινό, οἱ τρακατροῦκες σιγάγανε στὴν πλατεῖα καὶ τὰ πίφιρα πηγαινοερχόντουσαν στοὺς δρόμους μαζί μὲ τὰ ταμποῦρλα. Οἱ ταῦροι τῆς samargue, ποῦ τοὺς πήγαιναν γιὰ τοὺς δρόμους, μούγκριζαν... Κι' ἐγώ, μὲ τοὺς ἀγκῶνες πάνω στὴν πετσέτα καὶ δάκρυα στὰ μάτια, ἀκούγα τὴν ἱστορία τοῦ μικροῦ ψυχὰ τῆς ἐπαρχίας...

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Ἡ Μάσκα τοῦ κόκκινου θανάτου κι' ἄλλα δηρήματα τοῦ Ἔντγκαρ Πόε μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν κ. Κ. Κλώνη. Ἐκδόση Φιλολογικοῦ Ὀμίλου Πειραιᾶ, 1922. — Ὁ Ἔντγκαρ Πόε εἶνε γνωστός στὸ φιλολογικὸ μας Κόσμο κι' ὡς ποιητῆς κι' ὡς διηγηματογράφος. Διακρίνεται μάλιστα γιὰ τὴ δύναμη τῆς φαντασίας του, τὴ μεγάλη ὅσο κ' ἐξωφρενικὴ πού μ' ὅλο τὸν ἐξωφρενισμό της εἶνε γοητευτικὴ κι' ἔχει τὴ δύναμη νὰ αἰχμαλωτίζει νὰ συναρπάξῃ τὴν ψυχὴ. Ἡ μετάφρασή τους πολὶ καλὴ. Μ' ἄρεσε μάλιστα πλησιάζει τὸ στυλ τοῦ συγγραφέα τόσο ποῦ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς ἀποδῆποτε ἀποδίδει ἐνὶ μεγάλῳ μέρει τῆς γοητείας του. Ἡ γλώσσα του στρωτὴ, καθάρια δημοτικὴ. Γενικὴ ἡ ἐργασία τοῦ μεταφραστοῦ δείχνει πὼς δούλεψε συνειδητὰ μὲ μόνο τὸ σοποὶ νὰ παρουσιάσει μιὰ μετάφραση διαλεκτὴ κι' ἀκριβῆ φιλολογικὰ. Στὸ φιλολογικὸν Ὀμιλο τοῦ Πειραιᾶ ἀξίζει ἓνας ἀληθινὸς ἔπαινος γιὰ τὴν ἐργασία ποῦ καταπιάστηκε νὰ κάνῃ ἐκδίδοντας διαλεκτὰ ἔργα μεταφρασμένα τόσο καλά ὥστε νὰ πιάσουνε θέση σὶ Ἑλλήν. Γράμματα. Τὸ πρῶτο τους βιβλίον μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν κ. Κλώνη μᾶς λέει πολλὰ καὶ γιὰ τὰ μέλλοντα νὰ ἐκδοθῶνε. P.X.